



Analýza strachu ve Velkých Hamrech

Zpráva z šetření

Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu (CAAT) při Katedře antropologie
Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni

Vypracoval: Laco Toušek a Bohdan Ganický

Plzeň, září 2014

Text neprošel jazykovou úpravou

OBSAH

Obsah.....	3
Seznam tabulek	5
Seznam vyobrazených grafů.....	6
1 Úvod	7
2 Teoreticko-konceptuální východiska.....	8
3 Metodologie	10
3.1 Kvantitativní fáze sběru dat.....	10
3.2 Kvalitativní fáze	11
4 Dílčí zjištění.....	14
4.1 Zneklidnění obecnými společenskými problémy	14
4.2 Vnímání kriminality obecně.....	18
4.2.1 Znepokojení mírou kriminality	19
4.2.2 Hodnocení vývoje míry kriminality.....	21
4.3 Strach a pocit ohrožení trestnými činy.....	22
4.4 Strach na ulici	26
4.5 Strach z určitých skupin osob	29
4.6 Nebezpečné lokality	31
4.7 Veřejný pořádek	33
4.8 Viktimizace	34
4.9 Percepce činnosti bezpečnostních složek a prevence.....	35
4.9.1 Percepce činnosti Policie ČR.....	35
4.9.2 Percepce činnosti tzv. asistentů prevence kriminality	37
4.9.3 Zřízení městské policie	40
4.9.4 Spokojenost s působením místní samosprávy v oblasti bezpečnosti.....	40
5 Závěr – shrnutí hlavních zjištění	42

6	Použité zdroje a literatura	44
7	Přílohy	46
7.1	Dotazník	46
7.2	Scénář skupinové diskuse	57

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Složení vzorku dle pohlaví.....	10
Tabulka 2: Složení vzorku dle věku.....	10
Tabulka 3: Složení vzorku dle vzdělání	11
Tabulka 4: Složení vzorku dle ekonomického postavení.....	11
Tabulka 5: Složení skupin dle pohlaví.....	12
Tabulka 6: Složení skupin dle věku	12
Tabulka 7: Složení skupin dle vzdělání	13
Tabulka 8: Složení skupin dle délky bydlení v obci.....	13
Tabulka 9: Zneklidnění společenskými problémy	15
Tabulka 10: Obecná míra znepokojení kriminalitou ve Velkých Hamrech dle pohlaví	20
Tabulka 11: Obecná míra znepokojení kriminalitou ve Velkých Hamrech dle věku	20
Tabulka 12: Hodnocení vývoje kriminality	22
Tabulka 13: Strach z jednotlivých kategorií trestných činů	23
Tabulka 14: Strach v noci na ulici dle pohlaví.....	26
Tabulka 15: Strach v noci na ulici dle věku.....	28
Tabulka 16: Strach z určitých skupin obyvatel	29
Tabulka 17: Strach z jednotlivých skupin obyvatel.....	29
Tabulka 18: Existence nebezpečné lokality v místě bydliště.....	31
Tabulka 19: Vnímání porušování veřejného pořádku jako problému	33
Tabulka 20: Viktimizace respondentů za posledních 12 měsíců	34
Tabulka 21: Viktimizace respondentů dle kategorií trestných činů	34
Tabulka 22: Viktimizace respondentů dle kategorií trestných činů	35
Tabulka 23: Spokojenost s prací Policie ČR dle pohlaví a celkem	35
Tabulka 24: Spokojenost s Policií ČR dle věku.....	36
Tabulka 25: Povědomí o činnosti asistentů prevence kriminality.....	37
Tabulka 26: Spokojenost s činností asistentů prevence kriminality dle pohlaví a celkem.....	37
Tabulka 27: Spokojenost s činností asistentů prevence kriminality dle věku	38
Tabulka 28: Souhlas se zřízením městské policie ve Velkých Hamrech	40
Tabulka 29: Spokojenost s působením místní samosprávy v oblasti bezpečnosti	41

SEZNAM VYOBRAZENÝCH GRAFŮ

Graf 1: Zneklidnění společenskými problémy	15
Graf 2: Znepokojení společenskými problémy ve Velkých Hamrech v %.....	16
Graf 3: Obecná míra znepokojení kriminalitou ve Velkých Hamrech v %	19
Graf 4: Obecná míra znepokojení kriminalitou ve Velkých Hamrech dle věku	20
Graf 5: Hodnocení vývoje kriminality ve Velkých Hamrech a na celostátní úrovni v %	21
Graf 6: Strach z jednotlivých kategorií protiprávního jednání dle pohlaví.....	24
Graf 7: Strach v noci na ulici dle pohlaví (v %).....	27
Graf 8: Strach v noci na ulici dle věku.....	28
Graf 9: Vnímání porušování veřejného pořádku jako problému dle pohlaví	34
Graf 10: Spokojenost s prací Policie ČR dle pohlaví	36
Graf 11: Spokojenost s činnostmi asistentů prevence kriminality dle pohlaví.....	38
Graf 12: Spokojenost s činnostmi asistentů prevence kriminality dle věku	39

1 ÚVOD

Předkládaná zpráva je výstupem z projektu *Analýza strachu z kriminality ve Velkých Hamrech*, který pro Úřad vlády České republiky realizovalo Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu (CAAT) při Katedře antropologie Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni. Zpráva obsahuje závěry kvantitativního a kvalitativního terénního výzkumu provedeného v srpnu a září roku 2014 (dále viz Metodologie). Tato zpráva vychází nejen z poznatků získaných na základě provedeného terénního výzkumu ve Velkých Hamrech, ale rovněž v teoretické a metodologické rovině z výzkumů, které autoři realizovali v jiných obcích České republiky v minulosti (Toušek 2009; Toušek a Hejnal 2011a, 2011b, 2011c; Toušek a Strohsová 2013; Toušek a Vepřková 2009).

Cíle první, kvantitativní, fáze výzkumu byly na základě dohody s objednavatelem formulovány následovně:

- Zjistit vnímané sociální problémy ve městě s důrazem na bezpečnostní aspekty.
- Analyzovat postoje občanů ke kriminalitě a jednání proti pořádku, jejich vnímanou míru, vývoj a tendence.
- Určit míru strachu z kriminality a míru pocitu bezpečí dle jednotlivých kategorií zločinů a přestupků.
- Vyhotovit souhrnný index strachu z kriminality.
- Srovnat míru pocitu bezpečí s indexem nápadu trestné činnosti.
- Analyzovat vliv sociodemografických faktorů na tato zjištění.
- Identifikovat lokality na území města, které jsou chápány jako „nebezpečné“.
- Určit míru viktimizace zkoumaného souboru a zjistit zkušenosti s policií u obětí trestných činů a přestupků.
- Zjistit postoje a názory občanů k práci Police České republiky, APK (asistenti prevence kriminality).
- Zjistit postoje a názory občanů na preventivní akce v oblasti bezpečnosti.

Následující druhá, kvalitativní, fáze výzkumu byla zaměřena na interpretaci získaných dat z dotazníkového šetření prostřednictvím skupinových diskuzí, jejich rozvedení do hloubky a reflexi samotnými aktéry. Jejím smyslem bylo odhalit manifestní proklamace respondentů, analyzovat faktory ovlivňující tyto postoje, určit příčiny deklarovaného strachu z kriminality a rozlišit mezi faktory celospolečenskými a lokálně specifickými.

Na tomto místě bychom rádi poděkovali všem respondentům, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření a fokusních skupin. Dále děkujeme za pomoc při výzkumu těmto našim kolegyním a kolegům:

Petra Bartáková, Anna Becková, Václav Bureš, Aneta Černá, Alžběta Dvořáková, Olga Džulajová, Klára Horáková, Jakub Chabr, Adéla Janů, Markéta Kaizlerová, Jana Kliková, Petr Krčál, Petr Kupka, Lubomír Lupták, Jiří Mertl, Mirka Nováčková, Šárka Vohlídalová a Václav Walach.

2 TEORETICKO-KONCEPTUÁLNÍ VÝCHODISKA

Od 50. let minulého století se v oblasti kriminologie a viktimologie objevuje geometrickou řadou zájem o studium vnímání kriminality z pohledu jejích potencionálních obětí. Tento zájem má několik důvodů. V první řadě je iniciován aplikovaným přesahem kriminologie směrem ke státní správě a samosprávě, tedy můžeme říct politickými důvody. V druhé řadě tato tendence vychází ze zájmu kriminologů chápat kriminalitu nikoliv jako „objektivní“ skutečnost, která se přímým způsobem odráží ve statistikách spáchaných trestných činů, nýbrž jako mediální a sociální konstrukt. Vnímání kriminality je v tomto pojetí hyperrealitou, formovanou mediálními událostmi, politickou agendou a subjektivními názory konkrétních aktérů na základě každodenních zkušeností. Tato hyperrealita, jak koneckonců ukazují výsledky prezentovaného výzkumu, není (zpravidla) v korelaci s mírou kriminality, resp. jejím nápadem, natož s tím, jak se „objektivně“ projevuje. Jinak řečeno, „vnímání bezpečí a nebezpečí je intersubjektivní, je produktem sociální konstrukce, sdíleného ujednání a socializace“ (Simpson 1996:549). Cílem analýzy percepce kriminality je tedy odhalení toho, co bychom mohli nazvat „lidovým modelem kriminality“, tj. žitou představou o kriminalitě, podle které lidé jednají v rámci svých životů.

Základním analytickým konceptem při studiu vnímání kriminality, který je rovněž výchozím bodem této analýzy, je tzv. „fear of crime“, tj. strach či pocit ohrožení z kriminality. Jedná se o koncept v kriminologii již zažitý, avšak to neznamená, že by jeho užitost, stejně jako jiných analytických konceptů, byla bezproblémová (viz dále). Strach z kriminality bývá nejčastěji definován jako „emocionální reakce na kriminální jednání či na symboly s kriminalitou spojené“ (Ferraro 1995:XIII). Nicméně se uplatňují různé definice tohoto konceptu a hlavně i jeho různé operacionalizace pro účely měření. Vanderveen (2006) v této souvislosti konstatuje, že z tohoto důvodu je nutné chápat tento pojem spíše jako zastřešující termín pro celou řadu různých dílčích konceptů a způsobů jejich měření, které se ke vnímání kriminality vztahují.

V souladu s výše uvedeným chápeme strach z kriminality jako mnohvrstevný model, který měří percepci kriminality na různých úrovních a různými způsoby. Při konceptualizaci strachu z kriminality pro účely tohoto šetření jsme ve výzkumném rámci vyšli z modelu vnímání kriminality od Ferrara a Grangeho (1987), který jsme pro potřeby vlastního šetření mírně upravili. Blíže jej ilustruje následující schéma.

Graf 1: Operacionalizace konceptu strachu z kriminality pro účely šetření

<i>Typ percepce</i>			
	Kognitivní		Afektivní
	(i) Racionální (úsudky)	(ii) Významová (hodnoty)	(iii) Emocionální
<i>Úroveň v kontextu kriminality</i>	A. Vnímání rizik	B. Posuzování kriminality jako „problému“	C. Strach z kriminality
<i>Indikátory</i>	Subjektivní pocit pravděpodobnosti viktimizace, ohrožení kriminalitou	Subjektivní posuzování vývoje kriminality; znepokojení kriminalitou	Strach z jednotlivých trestných činů; strach v noci na ulici a doma

Základem tohoto modelu jsou tři způsoby percepce: (i) racionální, (ii) významová a (iii) emociální. Zatímco racionální percepce je odrazem procesů kognitivních, emociální naopak afektivních. Významová rovina vnímání je pak ovlivňována oběma typy těchto procesů. Kognitivním úsudkům v kontextu percepce samotné kriminality odpovídá rovina (A) vnímání rizik viktimizace, kterou můžeme měřit např. pomocí indikátoru v podobě subjektivního pocitu pravděpodobnosti viktimizace. Afektivně emocionálnímu typu percepce na straně druhé odpovídá dimenze (C) samotného strachu z kriminality, strachu, který nemusí mít racionální opodstatnění, tj. může existovat bez ohledu na pravděpodobnost viktimizace. V takovém případě se v kriminologii mluví o tzv. „paradoxu strachu z kriminality“.¹ A konečně prostřední (B) významová percepce odkazuje k přisuzovaným hodnotám kriminalitě, resp. posuzování kriminality jako sociálního problému, který můžeme měřit např. v podobě znepokojení mírou kriminality ve společnosti a jejího vývoje. Tento představený analytický model je samozřejmě modelem *ideálně-typickým*, to znamená, že je ze své podstaty nutně reduktivní.

¹ Příkladem takového paradoxu může být např. skutečnost, že ženy vykazují vyšší míru strachu z násilně trestných činů než muži, ačkoliv je u nich nižší míra pravděpodobnosti, že se jejich obětí stanou.

3 METODOLOGIE

3.1 KVANTITATIVNÍ FÁZE SBĚRU DAT

V první fázi výzkumu probíhal sběr dat formou osobního rozhovoru tazatele s respondentem prostřednictvím standardizovaného dotazníku (viz Příloha 7.1). Tazatel pokládal v přesném znění a pořadí otázky respondentovi a jeho odpovědi následně sám do dotazníku zaznamenával. Tento strukturovaný rozhovor trval od 15 do 30 minut. Dotazníkové šetření bylo realizováno v termínu 4. až 7. srpna roku 2014 a cílovou populací byli občané města Velké Hamry starší 14ti let. Respondenti byli vybráni na základě vázaných kvót věku a pohlaví, čímž bylo zajištěno rovnoměrné demografické složení vzorku. Jinými slovy řečeno, vzorek simuluje složení obyvatel města dle věku a pohlaví na základě v té době aktuálních dat dostupných z Českého statistického úřadu. Výsledný zkoumaný soubor nebyl dále nijak převažován, neboť při jeho velikosti by hrozilo zkreslení. Stejně tak nebyly brány v úvahu jiné možné standardní kvóty (příjem, vzdělání), neboť o sledované populaci nejsou dostupná další potřebná a aktuální data. Souhrnně řečeno, zkoumaný vzorek je reprezentativní pouze z hlediska věku a pohlaví (k problematice výběrových šetření viz např. Krejčí 2008).

Celkem bylo dotázáno 167 občanů Velkých Hamrů. Konečný analyzovaný soubor zahrnuje odpovědi 153 respondentů (82 žen a 71 mužů) tak, aby byla splněna kritéria kvótního výběru. Bližší sociodemografické charakteristiky zkoumaného vzorku shrnují níže uvedené tabulky.

Tabulka 1: Složení vzorku dle pohlaví

Pohlaví	Četnost	Četnost v %
Muži	71	46,4%
Ženy	82	53,6%
Celkem	153	100%

Tabulka 2: Složení vzorku dle věku

Kohorta	Četnost	Četnost v %
15 - 19 let	12	7,8%
20 - 29 let	23	15,0%
30 - 44 let	41	26,8%
45 - 59 let	30	19,6%
60 a více let	47	30,7%
Celkem	153	100%

Tabulka 3: Složení vzorku dle vzdělání

Vzdělání	Četnost	Četnost v %
Základní	34	22,2%
Vyučen (a)/ střední bez maturity	76	49,7%
Úplné střední s maturitou	31	20,3%
Vyšší odborné	2	1,3%
Vysokoškolské	10	6,5%
Celkem	153	100%

Tabulka 4: Složení vzorku dle ekonomického postavení

Ekonomické postavení	Četnost	Četnost v %
Žena v domácnosti/ na mateřské dovolené	9	5,9%
Důchodce	51	33,3%
Studující	15	9,8%
Nezaměstnaný	7	4,6%
Dělník nekvalifikovaný	11	7,2%
Dělník kvalifikovaný	24	15,7%
Nižší administrativní pracovník	2	1,3%
Nižší odborný pracovník	13	8,5%
Vedoucí administrativně-technický pracovník	6	3,9%
Vysokoškolský odborný a vědecký pracovník (učitel, lékař, právník ap.)	2	1,3%
Soukromý podnikatel	8	5,2%
Ostatní	3	2,0%
Neuvedeno	2	1,3%
Celkem	153	100%

3.2 KVALITATIVNÍ FÁZE

Po vyhodnocení dat z dotazníkového šetření následovala druhá, *kvalitativní*, fáze projektu. V rámci ní proběhly dne 5. 9. 2014 tzv. zaměřované skupiny (*focused groups*).² Zaměřované skupiny jsou kvalitativní technikou, při které vede výzkumník – moderátor diskusi nad specifickým tématem s více respondenty, zpravidla šesti až dvanácti, najednou. Tato metoda je vhodným nástrojem pro získání velkého množství kvalitativních dat v relativně krátkém čase. Lze jí efektivně využít v aplikovaných (i neaplikovaných) výzkumných projektech s úzce a konkrétně vymezeným tématem, se kterým má cílová populace osobní zkušenost a tuto zkušenost dokáže zprostředkovat verbálně či skrze různé projektivní techniky uplatňované během částečně strukturované diskuse.

Mezi hlavní přednosti fokusních skupin patří tzv. *skupinová dynamika*, která se mezi respondenty vytváří během vzájemné sociální interakce – diskuse a tím je stimuluje k výpovědím. Dále jsou fokusní skupiny metodou, které nelze upřít výhodu *zjevené validity* a interní *triangulace*. Toho je dosahováno

² V českém jazykovém prostředí též fokusní skupiny.

prostým faktem, že se jedná o skupinový rozhovor, v rámci něhož zaznávají vzájemně názory od několika respondentů najednou. Vyjevuje se tak různá míra shody a odlišnosti v postojích a názorech, čímž dostává výzkumník - moderátor okamžitou zpětnou vazbu, která mu umožňuje vytvářet a kontrolovat významy konceptů a dle toho adekvátně zaměřit své další otázky, případně je jinak formulovat. U individuálních rozhovorů tak může činit pouze *ad post* při konfrontaci jednotlivých výpovědí během analýzy dat, v případě dotazníkového šetření vůbec. Naopak jistou nevýhodou této techniky, kterou je třeba mít na paměti při interpretaci výsledků, je názorová polarizace respondentů a adaptace rolí v důsledku interakce v rámci sociální skupiny (blíže k metodě viz např. Merton, Lowenthal, a Kendall 1990; Morgan 2001; Toušek 2007).

V rámci projektu ve Velkých Hamrech proběhly dvě přibližně dvouhodinové zaměřované skupinové diskuze, kterých se zúčastnilo úhrnem 16 respondentů (po osmi respondentech jedna skupina). Výběr respondentů do fokusních skupin byl založen na tzv. *účelovém výběru*, který je nejpoužívanějším přístupem ke konstrukci vzorku v kvalitativním výzkumu (srov. Given 2008:697) a jenž je založen na výběru kritérií, která by měli respondenti pro účely daného výzkumu splňovat. Tato kritéria vychází z odborného názoru výzkumníka na to, kolik a jakých respondentů bude zahrnuto do výběru (Bernard 2006:145). Konkrétními kritérii v tomto případě byly: trvalé bydliště v obci, pohlaví a věkový rozptyl respondentů starších 18 let v rámci každé skupiny. Složení skupin a vybrané charakteristiky respondentů jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 5: Složení skupin dle pohlaví

Pohlaví	Četnost	Četnost v %
Muži	9	56%
Ženy	7	44%
Celkem	16	100%

Tabulka 6: Složení skupin dle věku

Kohorta	Četnost	Četnost v %
18 - 29 let	4	25,0%
30 - 44 let	4	25,0%
45 - 59 let	4	25,0%
60 a více let	4	25,0%
Celkem	16	100%

Tabulka 7: Složení skupin dle vzdělání

Vzdělání	Četnost	Četnost v %
Základní	1	6,25%
Vyučen(a)/ střední bez maturity	6	37,5%
Úplné střední s maturitou	6	37,5%
Vyšší odborné	1	6,25%
Vysokoškolské	2	12,5%
Celkem	16	100%

Tabulka 8: Složení skupin dle délky bydlení v obci

Vzdělání	Četnost	Četnost v %
Méně než 1 rok	1	6,25%
1 rok až 5 let	2	12,5%
6 až 10 let	0	0%
11 až 20 let	3	18,75%
Více než 20 let	6	37,5%
Od narození	4	25%
Celkem	16	100%

Skupinové diskuse byly vedeny moderátorem dle předem připraveného scénáře. Ten pokrýval témata z dotazníku, rozvíjel je do hloubky a dále obsahoval specifické otázky, které se na základě analýzy kvantitativních dat jeví jako podstatné či měly poskytnout odpovědi na případné nejasnosti vzešlých z šetření. Během skupin byly použity rovněž projektivní techniky mapování trestných činů a tzv. pile sort. Scénář fokusních skupin je přiložen na konci této zprávy. Z obou fokusních skupin byly pořízeny audio záznamy. Ty byly následně přepsány a dále analyzovány prostřednictvím softwaru pro kvalitativní analýzu MAXQDA, a to na základě deduktivního tematického kódování, jenž je základním postupem kvalitativní obsahové analýzy (Flick et al. 2004; Mayring 2000). Konkrétně se jednalo o postup, kdy jednotlivým segmentům dat (větám) byly přiřazovány předem definované indexy (kódy) dle jejich významu/obsahu. Po okódování prepisů z obou fokusních skupin byly významy těchto kódů shrnuty v obecné závěry, potažmo interpretace, jež jsou komplementární součástí této zprávy, resp. k výsledkům z dotazníkového šetření. Tyto závěry jsou v textu doplněny ilustrujícími výpověďmi respondentů. Veškeré přímé citace jsou upravené tak, aby lépe odpovídaly písemnému projevu, byly srozumitelné a neponižovaly respondenty, kteří je pronesli v běžné hovorové řeči (srov. Bernard 2006:505; Konopásek 2009:103).

4 DÍLČÍ ZJIŠTĚNÍ

V následující části této zprávy uvádíme hlavní zjištění, kterých bylo dosaženo na základě provedeného dotazníkového šetření a skupinových diskusí. Struktura tohoto oddílu se přidržuje témat, která byla obsažena v dotazníku a kladena respondentům. Ke každému dílčímu tématu jsou vždy nejprve uvedeny poznatky vzešlé z analýzy „tvrdých“ (*kvantitativních*) dat, jež jsou prezentované formou četnostních tabulek a grafů s doprovodnými komentáři. Následně jsou tyto poznatky rozvedeny a reflektovány prostřednictvím kvalitativních dat, které jsme získali z realizovaných fokusních skupin, resp. jejich analýzy. Cílem je dosáhnout interpretace těchto zjištění v obecné poznatky a zasadit je do širšího a kritického rámce společně s pokusem o jejich analytické uchopení. Toho je dosaženo využitím citací promluv, které respondenti v diskusích mezi sebou vedli a jejichž smyslem je zachytit významy skrývající se za výsledky měření.

4.1 ZNEKLIDNĚNÍ OBECNÝMI SPOLEČENSKÝMI PROBLÉMY

V úvodní části dotazníku a stejně tak skupinových diskusí byla před partikulárním tématem kriminality, potažmo veřejného pořádku, věnována pozornost tomu, jakým způsobem v obecné rovině nahlízejí občané Velkých Hamrů na život v obci a jak jsou s ním spokojeni. Cílem bylo zasadit problém (strachu) kriminality do celkového sociálního kontextu, tj. zjistit, zda se jedná o téma, které je spontánně vnímáno a řešeno jako závažné, nebo je s ohledem na ostatní problémy (ať už plynou z lokální či celostátní situace) podružné a jsou zde témata závažnější.

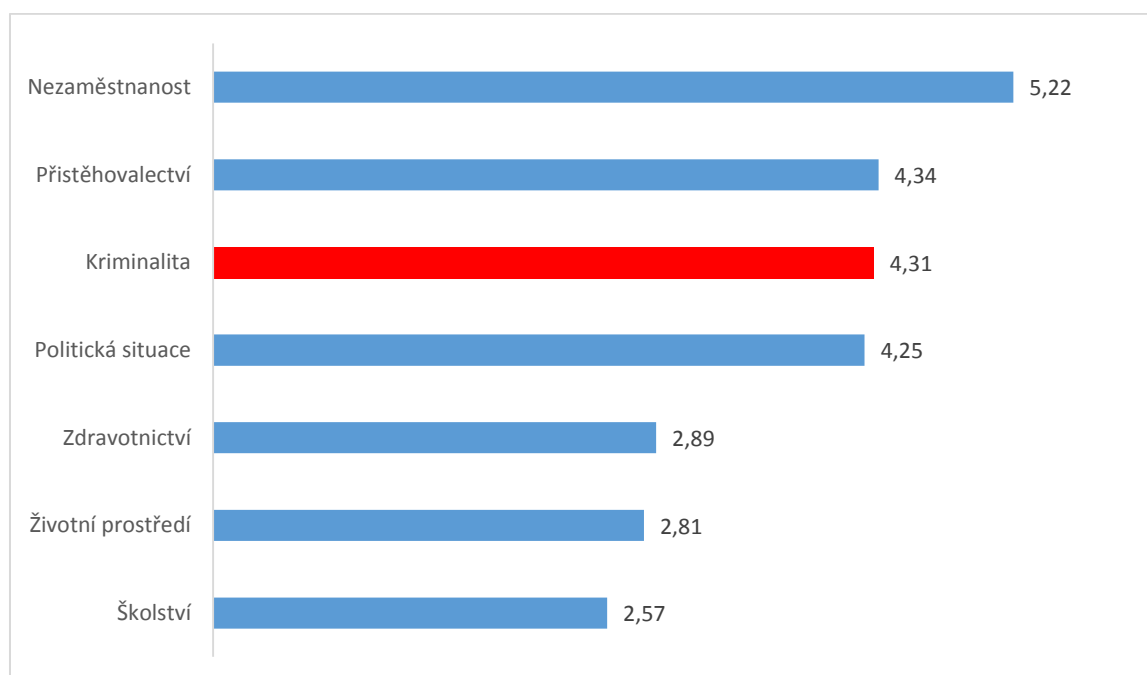
Občané Velkých Hamrů jsou kriminalitou znepokojeni zhruba do stejné míry jako přistěhovalectvím a politickou situací, v šetření se objevila na třetím místě (viz Tabulka 9). Toto umístění není neobvyklé a objevuje se i v šetřeních v jiných regionech. Nejvíce znepokojeni jsou zdejší občané nezaměstnaností, a to poměrně velkým rozdílem vzhledem k ostatním společenským problémům. Naopak znepokojení politickou situací, které obvykle bývá v jiných obcích nejvyšší, se ve Velkých Hamrech objevilo až na čtvrtém místě. Tento rozdíl oproti jiným regionům by se dal vysvětlit jak skutečnou vyšší mírou nezaměstnanosti ve Velkých Hamrech a celém tanvaldském mikroregionu, tak poměrně velkou mírou spokojenosti s obecní politikou, jejíž zlepšení je vnímané posledních pár let. Na druhou stranu, výsledky poměrně přesně odpovídají nedávným celorepublikovým průzkumům, ve kterých nezaměstnanost byla hodnocena, společně s korupcí, jako nejzávažnější společenský problém.³

³ Viz CVVM. 2014. Spokojenost se stavem ve vybraných oblastech veřejného života – leden 2014. Dostupné na <http://cvvm.soc.cas.cz/hodnoceni-politicke-situace/spokojenost-se-stavem-ve-vybranych-oblastech-verejneho-zivota-leden-2014> (22. 9. 2014).

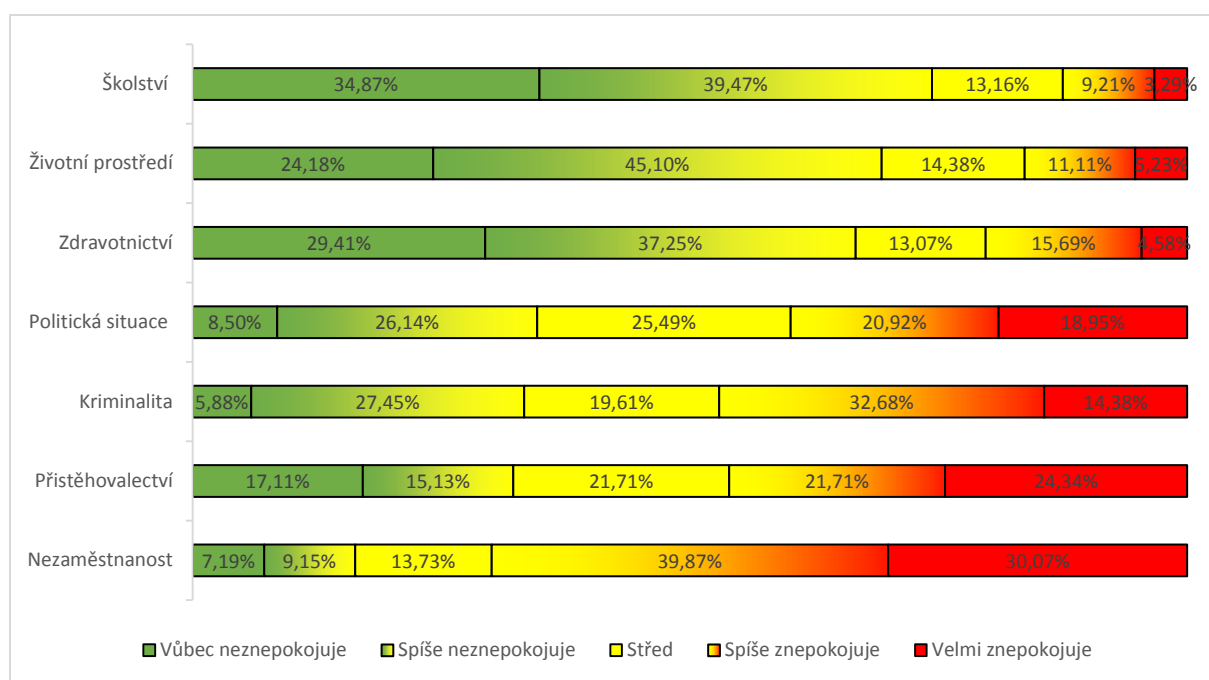
Tabulka 9: Zneklidnění společenskými problémy

	Průměr	Směr. odch.	Min.	Max.
Nezaměstnanost	5,22	1,79	1	7
Přistěhovalectví	4,34	2,15	1	7
Kriminalita	4,31	1,79	1	7
Politická situace	4,25	1,87	1	7
Zdravotnictví	2,89	1,74	1	7
Životní prostředí	2,81	1,67	1	7
Školství	2,57	1,61	1	7

Graf 1: Zneklidnění společenskými problémy



Graf 2: Znepokojení společenskými problémy ve Velkých Hamrech v %



Problém nezaměstnanosti má v očích občanů dopad i na celkový charakter Velkých Hamrů, třebaže jsou ve srovnání s Tanvaldem vnímány pozitivněji a celkově jsou lidé s životem v místě spokojeni. Velké Hamry jsou v jistém ohledu viděny jako lokalita, která v důsledku ekonomické situace od 90. let minulého století spíše upadá, nemá ze strukturálních důvodů mnoho šancí na zlepšení a místní občané jí za město označují s lehkou ironií, neboť zde podle nich chybí infrastruktura a občanská vybavenost, které by statutu města odpovídala. Na druhou stranu, jak bylo uvedeno, některé okolní obce či jiné regiony v České republice jsou v tomto ohledu vnímány hůře, a to zejména ve vztahu k negativním jevům, které z nezaměstnanosti a špatné ekonomické situace plynou.

Hamry se změnily. Bylo zde dříve více obchodů, bylo tady všechno. Ted' tu není nic. Jsou tady potraviny, Vietnamci a zverimex nebo co to je. Jinak tady není nic. V Hamrech je nejhorší vjezd, neznám tak hrozný vjezd do města jako v Hamrech. Ty domy, chátrající domy, to je příšerné, to vidíte málo kde. To mně osobně vadí, přitom stačí vyjet nahoru a tam je hezky. (žena, 73 let)

Je fakt, že když mi má přijet návštěva, tak jí nemám tady ani kam vzít například na jídlo. Podnikatelé se asi neuživí, taková je dnes doba. Ale to je i jinde, nejenom tady. Mám příbuzné v Litvínově a tam je Lidový dům, velká hospoda. Byli jsme tam se švagrem v listopadu a seděli jsme tam sami dva. Šli jsme domu ve tři čtvrtě na devět a pořád jsme tam byli sami dva. Ta doba, když šli chlapi z fabriky rovnou domu, tak ta je dávno pryč. (muž, 64 let) (on říkal, když šli chlapi z fabriky rovnou na pivo, že to už je dávno pryč, jakože ted' právě nikdo nikam nechodí, protože na to nemá).

Nezaměstnanost je problém. A ten, kdo je zaměstnaný, tak má malý plat, který je jen na živoření. Když srovnám platy, co jsou tady s těmi, které jsou jinde, tak to je nesrovnatelné. Lidi tady živoří, jsou rádi, že se nají, poplatí, co mají a na nějakou zábavu a ostatní jim už nezbyvá. (žena, 42 let)

Z konkrétních lokálních problémů, které jsou z pohledu místních občanů vnímané jako řešitelné na místní úrovni, byla jednoznačně na prvním místě v dotazníkovém šetření jmenována absence bankomatu v obci. Zdánlivě banální věc účastníci diskusí vysvětlovali jako nedostatek, který významně ovlivňuje v praktické rovině jejich každodenní život. Absence bankomatu byla o to silněji akcentována, protože se podle nich jedná o problém, který je a měl by být řešitelný.

Jasně, do bankomatu si můžeme zajet. Ale důchodci, co jsou tady a potřebují si vybrat penzi, tak zaplatí cestu 12 Kč do Tanvaldu a 12 Kč z Tanvaldu. Takže za to, že si vyberou peníze, ještě zaplatí 24 Kč. Mě je jedno, od které banky tady ten bankomat bude, ale hlavně, aby tady byl. (muž, 58 let)

Kolikrát, když si chci vybrat jenom mateřskou, co mi chodí na kartu, tak musím sebrat dvě děti a jet s nimi do Tanvaldu. (žena, 24 let)

Mě spíš to, než že jsme město a nemáme názvy ulic, vadí, že tu není bankomat. Copak mladí, ty si sednou na kolo nebo na motorku a do Tanvaldu si zajedou. Ale ty staří lidé, ty sotva lezou. A oni Vám ve Spořitelně řeknou, že se jim to nevyplatí, že je to hrozně drahé. Tak buď je to ale služba pro lidi, nebo není... (muž, 64 let)

Mezi další konkrétní a ryze lokální problémy patřilo zrušení přechodu pro chodce, neopravené a rozbité chodníky, nedodržování povinné rychlosti v obci a parkování automobilů na chodnících. Naopak pozitivně byla ve srovnání s Tanvaldem chápána absence heren a non-stopů.

Máme tady speciální výsadečskou jednotku [preventisté kriminality], co chodí po Hamrech tam a zpátky, tak proč nic nedělají s tím, že nám tady stojí auta na chodníku. Jasně, nemají pravomoce... Ale mohli by je alespoň upozornit, ať na tom chodníku nestojí. [...] Je pravda, že přes Hamry projede nevím kolik policistů z Tanvaldu a zpátky, ale ty na to kašlou. Kdyby někdo zastavil na chodníku v Tanvaldu, má hned nasazenou botu nebo něco... (muž, 43 let)

Když jedete s kočárkem, tak se pořád musíte vyhýbat autům na chodníku, vjíždět do vozovky. Jednou jsem čekala asi deset minut, než projely auta, jen abych se mohla vyhnout autu, co stojí na chodníku. To je pořád. (žena, 24 let)

4.2 VNÍMÁNÍ KRIMINALITY OBECNĚ

Kriminalita či veřejný pořádek není problém, který by občany Velkých Hamrů výrazněji trápil, což ukazují shodně jak výsledky dotazníkového šetření, tak skupinových diskusí. Naměřené hodnoty a povaha výpovědí respondentů odpovídají tomu, co jsme mohli zjistit v obdobně velkých obcích, kde jsme podobné výzkumy realizovali (Toušek a Hejnal 2011c; Toušek a Strohsová 2013). Nedá se říct, že by Velké Hamry v něčem vybočovaly či zde docházelo k nějakým problémům, které by byly specifické a jako takové ostřeji místními občany vnímané.

Na základě získaných *kvantitativních* a *kvalitativních* dat lze jednoznačně dospět k závěru, že vnímání kriminality je obecně odvozeno primárně od dvou faktorů: (1) velikosti obce a (2) sociální situace ve městě a zní plynoucí „nálady“ mezi obyvateli, a to bez ohledu na nápad kriminality v místě. V kontextu prvního jsou Velké Hamry chápány jako lokalita, kde se víceméně všichni znají a nevytváří z hlediska své struktury a charakteru krimogenní prostředí, jak je tomu ve velkých městech.

Já si myslím, že Hamry jsou spíše městečko starých lidí. Tady je velké procento důchodců a lidí v předdůchodovém věku a těch mladých, kteří by třeba kriminalitu páchali, tak těch je tady poměrně málo, například oproti Tanvaldu či větším městům. Proto je tady kriminalita menší. (muž, 64 let)

Tady lidé nechodí tolik do restaurací, nejsou tady diskotéky, herny, není tady nic. Nic, kde by se mohla kriminalita projevovat. [...] Lidé jsou tady unavení z práce, přijdou domu, zajedou si nakoupit, zalezou domu a jsou doma. Tím se snižuje riziko, že by tu nějaká kriminalita byla. Ve větších městech je větší pohyb, je tam víc lidí. (žena, 42 let).

V kontextu druhého faktoru je kriminalita automaticky a stereotypně ztotožňována s některými skupinami obyvatel, které jsou vytěsňovány na okraj společnosti a žijí v chudobě. Jedná se konkrétně o Romy, označované často v dotaznících a diskusích populárním dysfemismem „nepřízpůsobiví“, kteří byli respondenty stereotypně a spontánně spojováni s kriminalitou. Nicméně v tomto ohledu se ve Velkých Hamrech projevovaly dvě odlišné tendence zřetelné zejména ve skupinových diskusích. Jakkoli totiž respondenti vyjadřovali vůči této „skupině“ obyvatel místy až rasistické postoje a obviňovali jí z páčání kriminality a porušování veřejného pořádku, tak tuto skutečnost vztahovali spíše k okolním obcím, tj. zejména Tanvaldu, nikoli k samotným Velkým Hamrům. Jinými slovy rozlišovali lokální situaci od té, která panuje jinde. Tomu odpovídají i naměřené hodnoty ve vztahu strachu z jednotlivých skupin obyvatel, které podrobněji rozebíráme v dalších částech této zprávy.

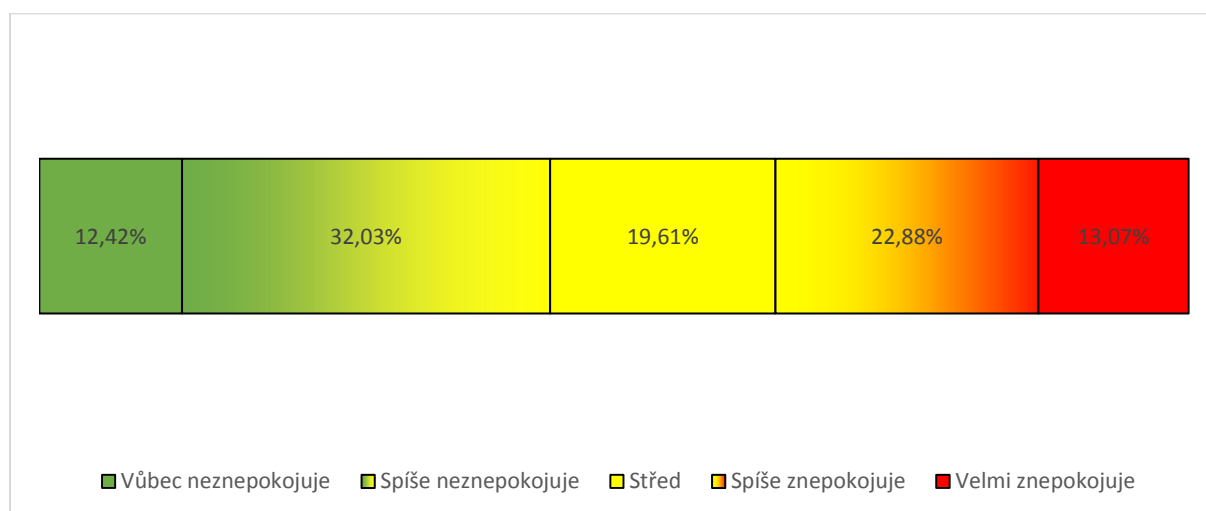
Shrneme-li uvedené obecné postoje ke kriminalitě, můžeme konstatovat, že vyjma velikosti obce, jsou primárně názory lidí na danou problematiku utvářeny rasistickými postoji vůči Romům, které významným způsobem posilují média nastolováním agendy konstruuující morální paniku.⁴ Z logiky dané argumentace byla ve Velkých Hamrech otázka bezpečnosti vnímána pozitivněji, než je tomu ve větších obcích nebo obcích, kde žije početnější romská populace. V tomto případě je pro místní občany referenční lokalitou Tanvald a tamní situaci ve vztahu ke kriminalitě odlišují od té, která panuje ve Velkých Hamrech, a to jak v rovině racionální, tak významové i emocionální.

Určitě je to tady lepší než v Tanvaldu. Ono to bude taky tím, že když se sjede odtud autobusem do Tanvaldu, tak se vystoupí na autobusáku a hned naproti Vám stojí velký barák plný Cikánů. [...] Desná a Smržovka je taky horší. (muž, 37 let)

4.2.1 Znepokojení mírou kriminality

Zaměříme-li se specificky na dotazníkovou otázku míry znepokojení kriminalitou ve Velkých Hamrech, tak vidíme, že 13% dotázaných je kriminalitou „velmi znepokojeno“ a 23% „spíše znepokojeno“. Zároveň tedy více jak 60% souboru mírou kriminality znepokojeno není.

Graf 3: Obecná míra znepokojení kriminalitou ve Velkých Hamrech v %



Pokud zohledníme pohlaví, tak se ukáže, že ženy jsou nepatrně více znepokojeny mírou kriminality než muži. Toto zjištění není nic překvapivého a jenom potvrzuje výsledky předchozích šetření v jiných regionech a též již zmiňovaný *paradox strachu z kriminality*, kdy ženy stabilně vykazují vyšší míru strachu z kriminality, ačkoliv je jejich míra viktimizace nižší než u mužů. Tento fenomén je třeba

⁴ Morální panika je koncept/teorie spojovaná s kriminologem Stanley Cohenem (2002), kterou se v kriminologii - zjednodušeně řečeno - označuje mediálně zveličená a dezinterpretována událost, za jejíž zdroj původu jsou označeni tzv. folk devils (obětní beránci, tj. např. emigranti, Romové apod.), a na kterou reagují instituce formální sociální kontroly nepřiměřeným represivním způsobem a zpětně tak posilují paniku ve společnosti, potažmo strach z kriminality.

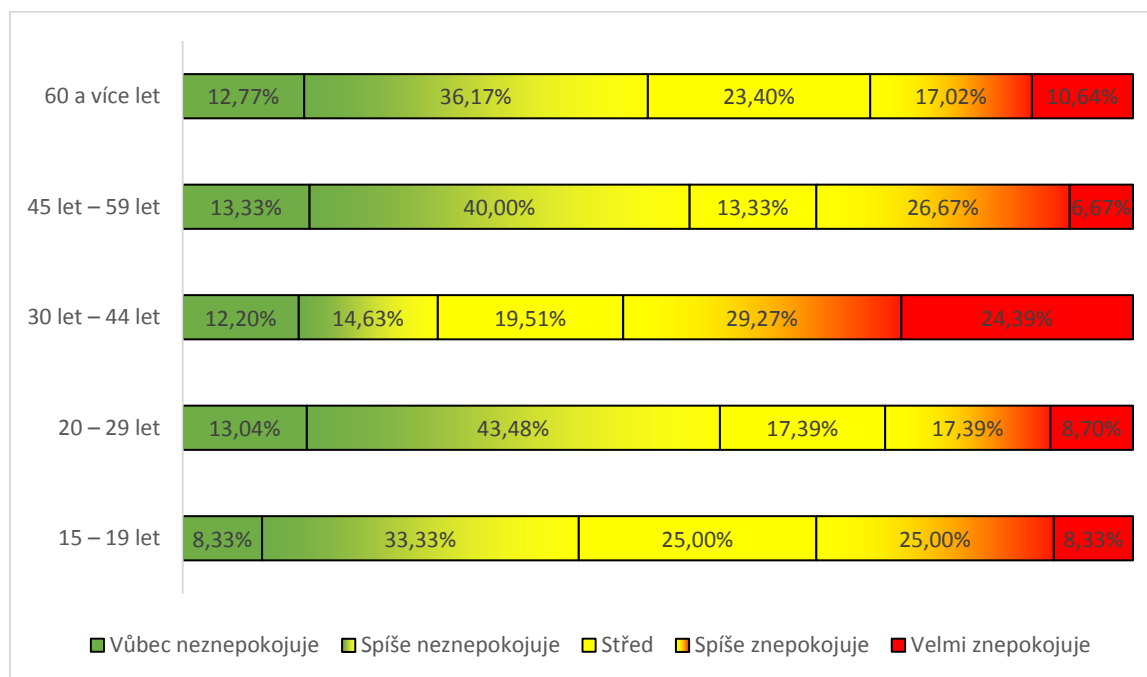
přičítat odlišné sociální konstrukci genderových rolí ve společnosti, které jsou habitualizovány a projevují se v racionální, afektivní i somatické rovině. Rozdíl ve vnímání kriminality u mužů a žen shrnuje Tabulka 10.

Tabulka 10: Obecná míra znepokojení kriminalitou ve Velkých Hamrech dle pohlaví

Pohlaví respondenta	Průměr	StDev	Min.	Max.
M	3,76	1,86	1	7
Ž	3,98	1,86	1	7

Na zajímavé a trochu nečekané zjištění narazíme, pokud se na míru znepokojení kriminalitou ve Velkých Hamrech podíváme podle věku respondentů. Zatímco obvykle nejvyšší míru znepokojení kriminalitou vykazují spíše starší lidé, ve Velkých Hamrech jsou to překvapivě lidé ve středním věku (30 let – 44 let). Nejstarší kohorty jsou na tom pak podobně jako věková kohorta dvacátníků a vykazují tak nejnižší míru znepokojení. Tato zjištění níže shrnují Graf 3 a Tabulka 11.

Graf 4: Obecná míra znepokojení kriminalitou ve Velkých Hamrech dle věku



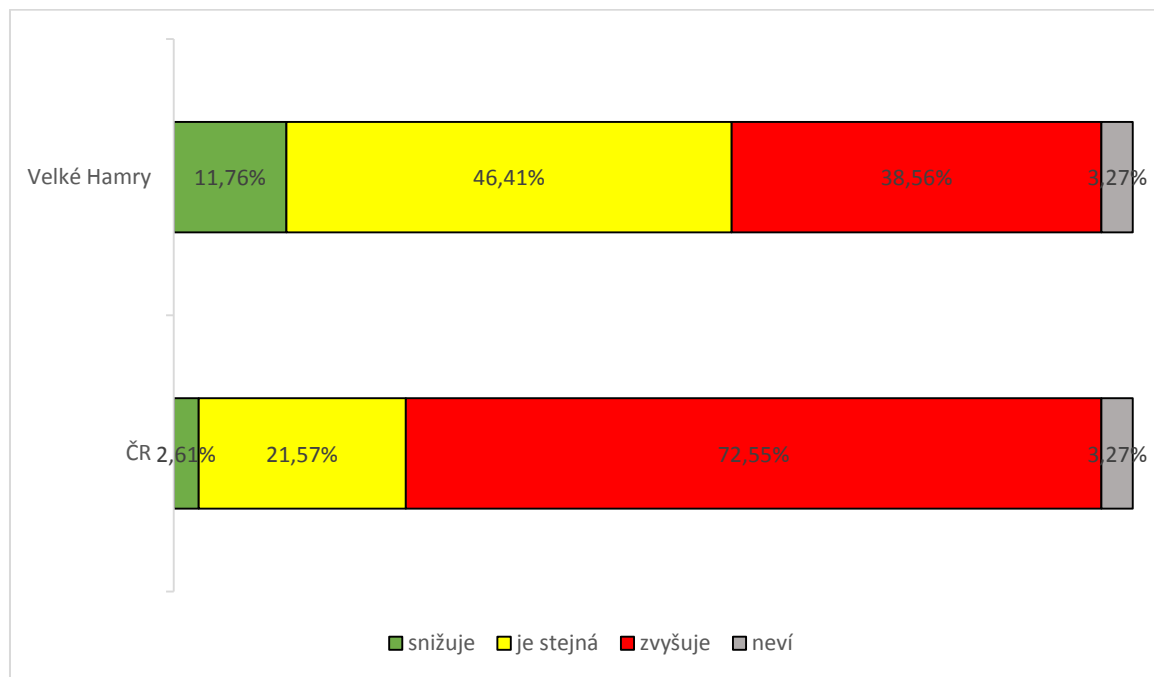
Tabulka 11: Obecná míra znepokojení kriminalitou ve Velkých Hamrech dle věku

Věková kohorta	Průměr	StDev	Min.	Max.
15 – 19 let	3,92	1,68	1	7
20 – 29 let	3,52	1,73	1	7
30 let – 44 let	4,54	1,98	1	7
45 let – 59 let	3,60	1,85	1	7
60 a více let	3,64	1,77	1	7

4.2.2 Hodnocení vývoje míry kriminality

Z hlediska obecného vnímání kriminality a jejího vývoje v čase je potřeba rozlišit, jak ostatně upozorňovali i respondenti, a jak vyplývá z výše uvedeného, zda je myšlena kriminalita na (1) celostátní úrovni, nebo (2) lokální úrovni. Následující ukazatel (Graf 5, Tabulka 12) znázorňuje hodnocení vývoje míry kriminality za posledních pět let, a to jak na celorepublikové úrovni, tak na úrovni obce Velké Hamry. Zde je právě vidět patrný rozdíl ve vnímání vývoje kriminality na lokální a republikové úrovni. Téměř tři čtvrtiny hamerských občanů si myslí, že se v ČR kriminalita zvyšuje, zatímco o Hamrech si totéž myslí pouze 38% respondentů. Představa o kriminalitě na úrovni obce se utváří na základě osobní zkušenosti, popř. zkušeností zprostředkovaných skrze příbuzné či známé osoby. Mediální sdělení zde hrají menší roli. Naopak představa o kriminalitě na úrovni České republiky stojí na informacích, které lidé získávají prakticky jen ze sdělovacích prostředků, které na základě manipulace s významy konstruují žitou představu o kriminalitě u příjemců mediálních sdělení. Opět jde o zjištění, které se stejně signifikantně objevuje i v předchozích šetřeních v jiných regionech. Nicméně je třeba upozornit na to, co bylo evidentní ve fokusních skupinách, že v otázce hodnocení vývoje kriminality na lokální úrovni často dochází k názorové polarizaci. Obecně se Ti jedinci, kteří v ostatních ukazatelích projevují zvýšenou míru strachu z kriminality, domnívají, že i na lokální úrovni v tomto ohledu dochází k negativním posunům. Úhrnem však můžeme konstatovat, že i v diskusích mírně převažoval pozitivní postoj.

Graf 5: Hodnocení vývoje kriminality ve Velkých Hamrech a na celostátní úrovni v %



Tabulka 12: Hodnocení vývoje kriminality

	ČR		Velké Hamry	
	Četnost	Četnost v %	Četnost	Četnost v %
Snižuje	4	2,6%	18	11,8%
Zvyšuje	111	72,5%	59	38,6%
Je stejná	33	21,6%	71	46,4%
Neví	5	3,3%	5	3,3%
	153	100,0%	153	100,0%

4.3 STRACH A POCIT OHROŽENÍ TRESTNÝMI ČINY

V následující části se zaměříme na míru strachu a pocit ohrožení jednotlivými kategoriemi „trestných činů“⁵, které respondenti deklarovali. Jak bylo uvedeno výše, strach z kriminality sledujeme na dvou, resp. třech, různých úrovních reference: racionální, emociální a jejich kombinaci. Emociální úroveň v tomto kontextu odpovídá měření „strachu“ (v užším smyslu) z jednotlivých kategorií protiprávního jednání, racionální úroveň pak obava z viktimizace, tj. obava z toho, že by se člověk mohl stát obětí konkrétního protiprávního aktu. První tedy vypovídá spíše o strachu než míře pravděpodobnosti, že by se člověk mohl stát obětí konkrétního činu. Druhá naopak představuje zhodnocení míry rizika, tj. pocit ohrožení.

Obecně lze říci, že výsledky této části šetření jsou do jisté míry kontraintuitivní, neboť v některých aspektech neodpovídají viktimizaci respondentů (viz dále) a nadto jsou v rozporu se závažností jednotlivých kategorií protiprávního jednání. Nicméně jsou v souladu s výsledky obdobných výzkumů a teoretickými předpoklady některých proudů kriminologie a penologie uplatňujících na tomto paradoxu přístupy v oblasti sociální kontroly (např. teorie rozbitých oken, politiky nulové tolerance),⁶ které však pouze maskují skutečnou povahu sledovaných jevů.

Do této kategorie spadá „Vandalismus“, kterého se občané Velkých Hamrů obávají nejvíce. Tato kategorie protiprávního jednání se umístila na první příčce i v předchozích šetřeních (Toušek 2009; Toušek a Hejnal 2011a, 2011b; Toušek a Vepřková 2009). Tento fakt může vyznívat poněkud překvapivě, protože míra strachu z tohoto protiprávního jednání je v rozporu s jeho sociální závažností a rovněž s individuálním dopadem na případnou oběť. Vysvětlením zde může být v kriminologii obecně přijímaná hypotéza, že jedním z hlavních faktorů, který se podílí na strachu z kriminality, není samotná („reálná“) kriminalita, ale tzv. „znaky kriminality“ (*signs of crime*), jejichž sémantický obsah je s kriminalitou spojován (Ferraro 1995).

⁵ V této zprávě používáme kategorii „trestné činy“, jakkoli se *de iure* o trestné činy jednat nemusí, a chápeme ji jako lidový pojem.

⁶ Teorie rozbitých oken viz (Wilson a Kelling 1982), k přesvědčivé kritice těchto přístupů viz např. (Harcourt 2005).

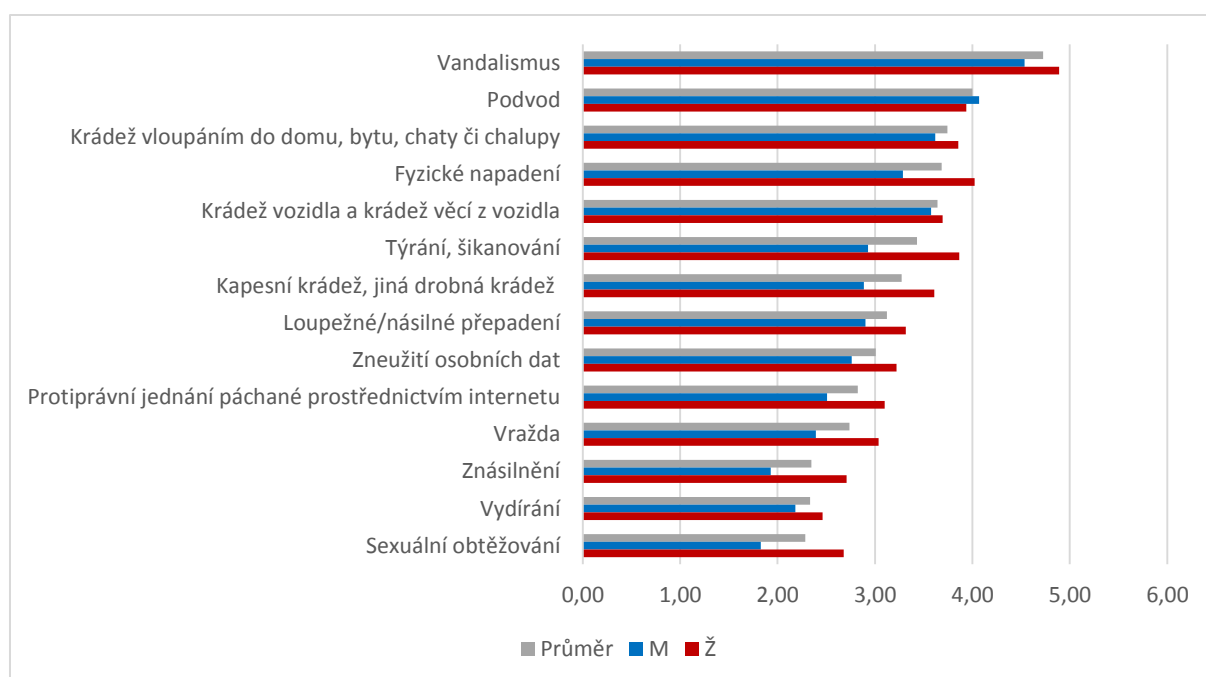
Na opačném konci hodnocení jsou naopak kategorie protiprávního jednání (zejména „Vražda“ a „Znásilnění“), jejichž důsledky jsou individuálně i společensky daleko závažnější. Přesto z nich měli respondenti, oproti méně závažným protiprávním aktům, menší strach, neboť zde emoce přeci jen překrývá racionální úsudek o míře pravděpodobnosti viktimizace. Nejpatrnější byl tento jev u kategorie „Sexuální obtěžování“, kde především muži a respondenti z vyšších věkových skupin velmi často (a někdy i se smíchem) konstatovali „to se mně stát nemůže“ apod.

Tabulka 13: Strach z jednotlivých kategorií trestných činů

	Průměr	StDev	Min.	Max.
Vandalismus	4,73	1,81	1	7
Podvod	4,00	2,07	1	7
Krádež vloupáním do domu, bytu, chaty či chalupy	3,75	2,03	1	7
Fyzické napadení	3,68	2,03	1	7
Krádež vozidla a krádež věcí z vozidla	3,64	2,14	1	7
Týrání, šikanování	3,43	2,15	1	7
Kapesní krádež, jiná drobná krádež	3,27	2,00	1	7
Loupežné/násilné přepadení	3,12	1,92	1	7
Zneužití osobních dat	3,01	2,14	1	7
Protiprávní jednání páchané prostřednictvím internetu	2,82	1,99	1	7
Vražda	2,74	2,05	1	7
Znásilnění	2,35	1,85	1	7
Vydírání	2,33	1,65	1	7
Sexuální obtěžování	2,28	1,83	1	7

Srovnáme-li skóre u jednotlivých kategorií protiprávního jednání dle pohlaví (Graf 6), rozdíly v tendenci předchozích ukazatelů jsou více než patrné. Ženy obecně vykazují větší míru strachu. Odchyly v případě některých kategorií protiprávního jednání jsou samozřejmě genderově zatížené, tj. vázané na to, zdali o míře pocíťovaného strachu vypovídá muž či žena. Modelovými příklady jsou v tomto ohledu „Znásilnění“, „Sexuální obtěžování“ na straně jedné a „Krádež vozidla a krádež věcí z automobilu“ či „Podvod“ na straně druhé. I přes tento fakt však můžeme konstatovat, že ženy se obávají více násilného protiprávního jednání, kdežto v případě majetkových deliktů rozdíly klesají. Naopak muži mají větší obavy z majetkových trestných činů, než násilných, včetně napadení či přepadení, ačkoli v těchto uvedených případech je u nich vyšší pravděpodobnost viktimizace než u žen.

Graf 6: Strach z jednotlivých kategorií protiprávního jednání dle pohlaví



Při hlubší exploraci během diskusních skupin se tyto výsledky měření potvrdily. Za prvé, v postojích a jejich vlastní reflexi ze strany samotných účastníků diskusí převládala racionální úvaha nad emocemi, což mělo za následek zdůrazňování takových kategorií trestných činů, u nichž platí vyšší míra pravděpodobnosti viktimizace. Naopak ty „trestné činy“, které lze chápat jako nejzávažnější (vražda), nebyly kategoriemi, ze kterých by panovaly nejsilnější obavy. Výjimku zde tvoří znásilnění (a sexuální obtěžování), u něhož docházelo mezi ženami k názorové polarizaci, která souvisela, nikoli překvapivě, s věkem. Na jedné straně mladší ženy zdůrazňovaly obavu ze znásilnění, resp. sexuálního obtěžování, na druhé straně starší ženy tvrdily, že pravděpodobnost znásilnění je u nich velmi nízká a proto z něho strach nemají, na rozdíl od jiných násilných trestných činů.

Záleží samozřejmě, z jakého pohledu to vezmete. Já to беру tak, že si nedovedu představit, že by tady někdo z Velkých Hamrů přišel a zabil tady třeba někoho. Mě to přijde takové nepravděpodobné. Přitom se ale vraždí všude na světě, co si budeme povídat. (žena, 52 let)

Z pohledu Velkých Hamrů sem vražda neseďí. Hamry to jsou spíš nějaká vykrádání, krádeže na zahradě a tak. Drobné krádeže. (žena, 73 let)

Podstatné je, že jde o věc, která se může stát každému, proto je to nejhorší. Pro mě je to třeba podvod nebo zneužití osobních dat. Dnes si na Vás může vzít někdo třeba půjčku a ani o tom nevíte. Nebo šikanování a vydírání. To jsou věci, které mi přijdou nejhorší. (žena, 24 let)

Za druhé, byly vyzdvihovány takové kategorie, které jsou dle občanů „viditelné“, mají je den co den na očích v okolí svého bydliště, když jdou z práce, když jdou nakupovat, ačkoli nemají nutně přímé individuální dopady na konkrétního aktéra – nenese jejich náklady. Příkladově se jedná o „Vandalismus“, jenž byl obecně hodnocen nejkritičtěji. Pod „Vandalismem“ si většina respondentů představovala ničení veřejného majetku, hluk, znečišťování veřejného prostranství apod. Obecně tedy souhrn jevů, které jsou spojovány především s mladistvými osobami, anebo skupinami osob, které respondenti označovali jako „nepřizpůsobivé“ (rozuměj Romové). „Vandalismus“ v tomto ohledu nebyl nutně přímo spjat se strachem z kriminality, jako spíše s různými projevy sociálního nesouladu a „nepořádku“ ve společnosti. Jinak řečeno, „Vandalismus“ je antonymum veřejného pořádku, měkká forma deviace, jejímž základním znakem je viditelnost a frekvence výskytu. Respondenti nemají strach z „tvrdých“ forem deviace, jelikož si uvědomují, že pravděpodobnost, že se s nimi setkají, je malá, kdežto „Vandalismus“ je součástí jejich každodenního života, mají ho každý den „na očích“ a jsou s ním konfrontováni.

Úhrnem řečeno, „Vandalismus“ jsou jakékoli projevy, které narušují řád společnosti, resp. jde o tzv. „znaky kriminality“ (*signs of crime*), jejichž sémantický obsah je spojován s kriminalitou (Ferraro 1995), bez ohledu na to, zda jsou s ní „reálně“ spojené či nikoli. Mezi tyto znaky kriminality patří i osoby, které jsou s vandalismem a obecně „nevhodným“ chováním na veřejnosti spojovány. Znak kriminality vyvolává v občanech pocit nejistoty a úzkosti, protože jsou *neúnáležité* (Douglas 2001), narušují sociálně a kulturně konstruovanou představu pořádku a demaskují problémy současné společnosti (chudoba, nezaměstnanost, sociální nerovnost a krize legitimacy ekonomického přerozdělování). Tento závěr je v souladu s neuvědomovanými předpoklady některých proudů kriminologie a penologie, v dnešní době již odmítanými, které se v oblasti sociální kontroly nezaměřují primárně na potírání „trestné činnosti“, ale právě na formy „měkké“ deviace v podobě vandalismu v domnění, že tak sníží objem kriminality jako takové (viz tzv. teorie rozbitých oken),⁷ ale které však pouze maskují skutečnou povahu sledovaných jevů.

Já si myslím, že tu kriminalitu a strach z ní mají lidé s vandalismem spojenou. Řeknu příklad. Půjdu ven s košem z paneláku, kde je okolo nepořádek, a když tam uslyším nějaký humbuk, tak se raději vrátím a s tím košem půjdu až za chvíli. (žena, 42 let)

Lidé vnímají, když se něco postaví, když se něco udělá a někdo to zničí. Většinou ho stejně nechytanou. Když přijedu v půl šesté ráno do Tanvaldu a vidím, jak je tam všechno rozmlácené, rozbité sklo, rozházené květináky a všechno zničený, tak z toho nemám dobrý pocit. (žena, 52 let)

⁷ Teorie rozbitých oken viz (Wilson a Kelling 1982), k přesvědčivé kritice těchto přístupů viz např. (Harcourt 2005; Young 2011).

Je to o tom, že to vidíte. Přesně. No, kdy jsme tady měli naposled vraždu? Patnáct let je to? Ale vandalismus tady máte každý den. (muž, 47 let)

4.4 STRACH NA ULICI

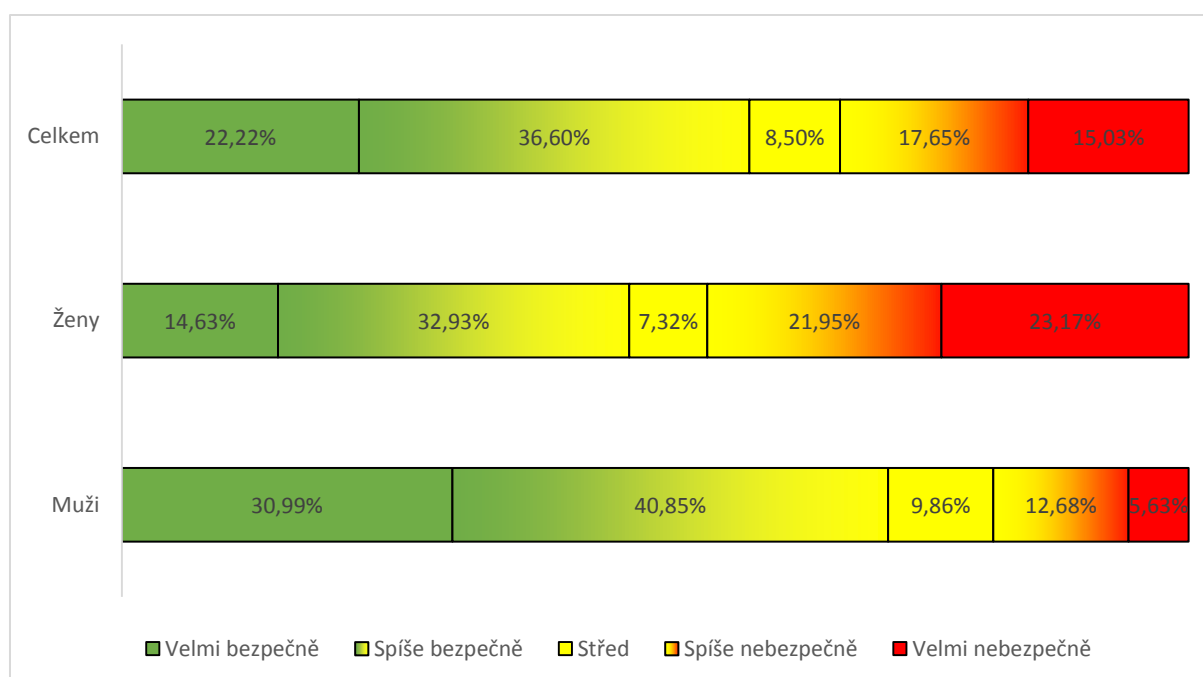
Kriminalita je spojována především s veřejným prostorem, který je ze své podstaty vždy více či méně potencionálním zdrojem transgrese sociálních a legálních norem, tedy i nebezpečí. Z tohoto důvodu je jedním z hlavních ukazatelů strachu z kriminality to, do jaké míry se lidé bojí v prostoru svého bydliště, potažmo obce, a to zejména v noci, jež je spojována s vyšší mírou kriminality. Souhrnné výsledky za tuto proměnnou v podobě váženého průměru jsou uvedeny v Tabulce 14, která rovněž sleduje rozdíl mezi muži a ženami. V souladu s předchozími údaji se ženy obávají „nočních ulic“ daleko více než muži.

Tabulka 14: Strach v noci na ulici dle pohlaví

Pohlaví respondenta	Průměr	StDev	Min.	Max.
M	2,66	1,77	1	7
Ž	4,07	2,21	1	7
Celkem	3,42	2,13	1	7

V návaznosti na Tabulku 14 rozvíjí Graf 7 genderové aspekty strachu z „nočních ulic“ (v blízkosti bydliště respondenta/respondentky). Nápadný je především rozdíl mezi pohlavími v možnosti „cítím se velmi nebezpečně“. Muži tuto možnost zvolili v 5,63% případů, kdežto ženy ve 23,17%. Patrný je rovněž rozdíl mezi souhrnným „pocitem nebezpečí“ získaný sečtením možností „velmi nebezpečně“ a „spíše nebezpečně“. V těchto úsecích se vyskytuje 18,31% mužů, resp. 45,12% žen. Na opačném pólu je tomu obdobně; pouze v opačném gardu. Obdobné výsledky se ukázaly i při šetřeních v jiných regionech.

Graf 7: Strach v noci na ulici dle pohlaví (v %)



V případě žen, které se zúčastnily skupinových diskusí, nehrála roli ve vztahu k strachu na ulici osobní zkušenost. Jinými slovy se jednalo o kulturní genderové stereotypy a lze je tedy považovat za obecné, nikoli specificky lokálně determinované. Tyto stereotypy přebírali i muži ve smyslu obav o své manželky apod. Muži v dotazníkových šetřeních osobně strach z pohybu v nočních/večerních ulicích v manifestní rovině neprojevovali, avšak někteří při dalším dotazování v rámci fokusních skupin jisté obavy, resp. obezřetnost, i připouštěli. Přiznali, že i z tohoto důvodu chodí pravidelně ozbrojení nožem, v jednom případě i pistolí, či si pořídili za účelem osobní obrany psa apod. Naopak ženy v případě osobního ozbrojování neměly, až na výjimky (pepřový sprej, paralyzér), zkušenosti. Pokud respondentky vyjadřovaly strach z pohybu večer na ulici, bylo to zejména ve vztahu k okrajovým částem Velkých Hamrů, Mezivodí či Tanvaldu, které v tomto případě hrály referenční roli, i u některých mužů.

Na okraji Hamrů je tma, tam nejsou lampy v těch zatáčkách a tak. Proto jsem nosila u sebe pepřák. Když jsem dělala v hospodě a chodila do Plavů každý den, tak to jsem se bála, to je jasné. Auto přibrzdžovalo a já už byla připravená. (žena, 24 let)

Já mám babičku v Haraticích. Minule se jí udělalo zle, potřebovala jsem jít večer za ní, bylo asi devět hodin. Šla jsem přes náměstí a Mezivodí do Haratic. Já vám říkám, když to řeknu hnusně, já jsem měla staženou prdel. A takový strach jaký jsem dlouho neměla..., jenom tím Mezivodím projít, že na vás někdo vylítne, vezmou vám kabelku nebo znásilní. Cokoli. Jsem mladá holka, mám policejní baterku s paralyzérem a opravdu tam nejdu. (žena, 24 let)

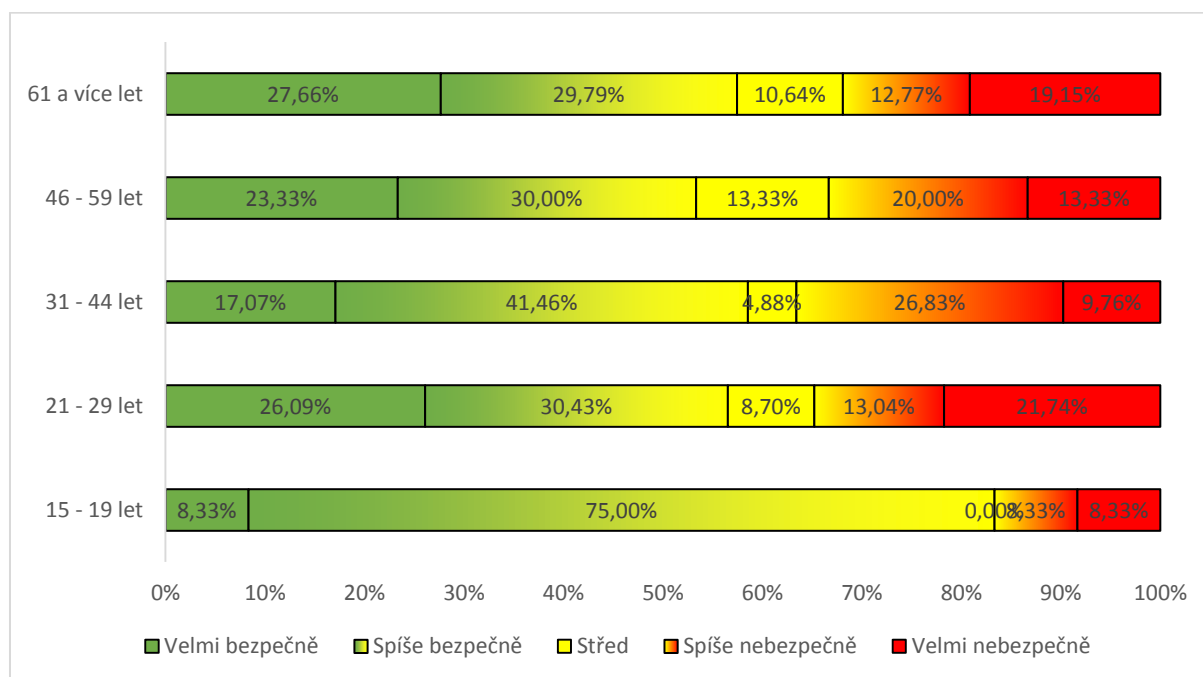
Ráda chodím i pěšky a někdy se večer nebo odpoledne bojím chodit sama. Díky migraci nepřizpůsobivých obyvatel se situace docela komplikuje. Já se přiznám, že se bojím. Já třeba chodím docela pozdě z práce, okolo té páté. Stačí přeběhnout Tanvald a mám strach. Když jdu pak nakoupit, tak vlastně už nikoho jiného nepotkám, takže mám strach. (žena, 52 let)

Já chodím ven i večer. Cítím se v pohodě, jako přes den. Nemám s tím problém. Ale v Tanvaldu v centru nebo tam kolem heren, tam bych se nepohyboval. (muž, 47 let)

Ne. Strach nemám. Včera jsem tam zrovna byl [v Mezivodí]. Preventivně jsem psa naučil „trhej“. On začne štěkat a oni [Romové] mají strach ze psů, vždycky to vezmou kolem mě obloukem. (muž, 25 let)

Zaměříme-li se v případě strachu v noci na ulici na vliv věku (viz Tabulka 15 a Graf 8), tak zjistíme, že věk ve Velkých Hamrech není významnou proměnnou, a to obzvláště pokud se podíváme na souhrnný „pocit nebezpečí“ (součet „velmi nebezpečně“ a „spíše nebezpečně“). Výjimkou je pouze nejmladší věková kohorta (15-19 let) s patrně nejnížší mírou strachu. Možnost „velmi nebezpečně“ je nejvíce zastoupena v kohortě dvacátníků a nejstarší kohortě.

Graf 8: Strach v noci na ulici dle věku



Tabulka 15: Strach v noci na ulici dle věku

Věk	Průměr	StDev	Min.	Max.
15 - 19 let	3,08	1,73	1	7
20 - 29 let	3,52	2,35	1	7
30 - 44 let	3,41	1,99	1	7

45 - 59 let	3,50	2,19	1	7
60 a více let	3,40	2,27	1	7

4.5 STRACH Z URČITÝCH SKUPIN OSOB

V rámci dotazníkového šetření jsme se proto zaměřili na to, zda občané Velkých Hamrů mají strach z nějakých konkrétních skupin obyvatel. Na otázku „S ohledem na vaši bezpečnost, máte strach z některých lidí či skupin obyvatel?“ odpovědělo kladně celkem 97 (63,4%) ze 153 dotázaných respondentů.

Tabulka 16: Strach z určitých skupin obyvatel

	Četnost	Četnost v %
Ano	97	63,4%
Ne	56	36,6%
Celkem	153	100,0%

Účastníkům dotazníkového šetření byla následně položena *otevřená* otázka, zda by mohli uvést, o jakou/jaké konkrétní skupinu/skupiny se jedná. Respondenti mohli uvést libovolný počet skupin dle vlastního výběru. Výrazně nejvíce z nich spontánně uvedlo, že se jedná o Romy, čímž se potvrdila „tradiční“ silná animozita, předsudky a xenofobní postoje občanů vůči takto označované skupině obyvatel.⁸ Ta slouží tradičně jako obětní beránek, neboť její „kriminalizací“ a konstrukcí jako deviantní skupiny je maskována jednak povaha kriminality a jednak vnitřní rozpory společnosti (srov. Young 1999).

Četnost jmenování byla poměrně silná, avšak v porovnání s některými jinými městy, kde jsme obdobný výzkum realizovali, nižší (Sokolov, Stříbro, Rotava, Tanvald). Úhrnem: 52,3% všech respondentů spontánně uvedlo, že mají strach z „Romů“, což je téměř o 42% více než v případě druhé kategorie – „Drogově závislých“ (viz Tabulka 14). Za „Romy“ a „Drogově závislými“ následují „Party teenagerů/výrostků“ (9,8%) a „Opilci“ (7,8%). Ostatní skupiny, resp. kategorie občanů nepřesáhly ani 3%.

Tabulka 17: Strach z jednotlivých skupin obyvatel

	Četnost	Četnost v %
Romové	80	52,3%
Drogově závislí	16	10,5%
Party teenagerů/výrostků	15	9,8%
Opilci	12	7,8%
Duševně nemocní	4	2,6%

⁸ Termín „Romové“ zde používáme jako zastřešující kategorii pro skupinu obyvatel, která byla tímto či jinými podobnými termíny (Cikáni, Cigáni) označována respondenty.

Bezdomovci	4	2,6%
Sociálně slabí	4	2,6%
Trestané osoby	2	1,3%
Pravicoví extremisté	2	1,3%
Ostatní	2	1,3%
Občané býv. SSSR	1	0,7%

Jakkoli se ve Velkých Hamrech v kvantitativním šetření neprojevoval oproti očekávání silnější strach z Romů ve srovnání se některými městy, tak se jednalo o téma, které výrazným způsobem ovlivňovalo průběh realizovaných fokusních skupin. Během nich vyvěraly na povrch rasové předsudky a sdílené stereotypy. Ty se týkaly především domnělého zneužívání sociálních dávek. U některých respondentů se objevila představa o takřka paralelním systému, který Romy zvýhodňuje oproti ostatním občanům apod.

Když přijde bílá matka s děckem, že nemá děcku dát co najíst, tak se na ni všichni vyprdnou a Cikáni dostanou všechno. (muž, 64 let)

Celkově mají ve všem výhody, všem vadí, berou ostatním dávky a z těch jejich dětí stejně nikdy nic nebude. [...] Oni se nebojí chodit po úřadech a stěžovat si. A když jim to nevyjde, tak jich přijde více najednou a oni jim vyhoví. To samé v lékárně, nevím, jestli je to pravda, to jsem slyšela, přijdou do lékárny a léky mají zadarmo. (žena, 24 let)

Když má normální člověk dítě, to dítě se nedostane na školu nebo odejde ze školy, musí platit sociální a zdravotní, oni neplatí nic. Já jako matka neberu vůbec žádné přídavky a když přijdu do banky, chci si půjčit peníze, mám dům, dva domy, nepůjčí mi hypotéku, protože mám špatnou smlouvu. Můj manžel nebyl celé roky nikdy na pracovním úřadě, šel jeden rok na úřad, když byl doma, aby neplatil sociálku, zdravotku, nedostal nic. Mám bratra, který má epilepsii. Vzali mu řidičák, nesmí do výšek na nic. Šel před ním černý pán, invalidní důchod dostal, můj bratr ne. (žena, 42 let).

Bílejší má dítě jako luxus a Cikán jako výhru. (muž, 25 let)

Já jsem se snažila vždy zabezpečit rodinu, postarat se o ní, pracovat, vydělat peníze. Tak to mám nacvičené. Ale oni to tak nemají, nemají tyhle návyky a jen demolují a devastují. [...] Oni to nemají zažité, nemusejí nic dělat. Vlastně jediný, co musejí dělat, je dělat ty děti. A stát jim to bohužel zaplatí. Říkám si, že každý chce nějak žít, ale takhle to nemůže jít do nekonečna. (žena, 52 let)

Cikáni oni nepotrestají. Ještě jsem nečetl v novinách, že by potrestali Cikána za to, že támhle někde zmlátil bílý lid. To jsem neslyšel, nemůžu si pomoci. (muž, 64 let)

Jak je možné, že když mají hmotnou nouzi, jak je možné, že má každý satelit, co stojí na jednu televizi 350 korun. Jak je možné, že mají auta, i když je to Felicie, tak i ta potřebuje benzín, technickou, gumy. Kde to berou? Z hmotky? No jestli to dokážou, tak jsou kouzelníci. (žena, 24 let)

Jak už bylo uvedeno výše, ve vztahu k Romům hrál významnou roli coby referenční příklad Tanvald, který byl považován v kontextu rasistických postojů jako lokalita, kde je třeba mít větší obavy, neboť tam žije početnější a dle respondentů i problémovější populace Romů.

U nás se říká Tmavald, ne Tanvald... (žena, 24 let)

4.6 NEBEZPEČNÉ LOKALITY

Z celého vzorku dotázaných uvedlo 39,9%, že v blízkosti jejich bydliště se nachází alespoň jedna lokalita, které by se z obav o vlastní bezpečnost večer či v noci raději vyhnuli (viz Tabulka 18). Celkově 58,8% respondentů uvedlo, že takováto lokalita v blízkosti jejich bydliště není.

Tabulka 18: Existence nebezpečné lokality v místě bydliště

	Četnost	Četnost v %
Ano	61	39,9%
Ne	90	58,8%
Neví	2	1,3%
Celkem	153	100,0%

Respondenti, kteří na otázku odpověděli kladně, byli vyzváni, aby „nebezpečné“ lokality identifikovali. Odpovědi byly nezvykle jednotvárné a až na výjimky se stále opakovala jedna konkrétní lokalita. Z 61 respondentů, kteří odpověděli kladně, 43 jmenovalo lokalitu Mezivodí, a to z naprosté většiny na prvním místě. Jiné lokality zaznívaly výjimečně a za zmínku stojí již pouze lokalita náměstí a parku pod úřadem. První lokalita jednoznačně souvisí s existencí domu, který byl v situační analýze Agentury pro sociální začleňování označen jako „lokalita sociálního vyloučení“ (Radostný, Štěpánková, a Kryl 2013) a obavy tak přímo korelují s odpověďmi ze sekce 4.5. Stejně je tomu i v případě náměstí, potažmo parku pod úřadem. Tam obavy souvisí s přítomností skupin mladých osob, tedy té kategorie, která v sekci 4.5 skončila na třetím místě. V souvislosti s nimi byla některými jmenována i vlaková stanice. Jejich prostá přítomnost, stejně jako u „Romů“, už je některými brána jako narušování veřejného pořádku, resp. prokrimogenní stav.

Jsou vidět. My všichni jedeme do práce, oni jsou v parku, opalují se, koupají se v kašně. (žena, 42 let)

Bývaly doby, když jsem bydlel na Mezivodí, že jsme museli chodit s dětmi do školy, protože jim Cigáni brali svačinu. To bylo tehdy. Jak je to teď, to nevím. (muž, 64 let)

Na Mezivodí je to teď strašné. Tam se přistěhovalo 10 rodin ze Slovenska. Bydlí v jedné cimře, děs. (muž, 58 let)

Mezivodí je prostě odlehlá část. Kdy tam večer jdete, tak jsou venku jenom oni [Romové]. Je tam tma, je to odlehlé, je to bokem a fakt tam nikdo jiný není. (žena, 24 let)

Tady nad náměstím se scházejí takové partičky. Mladásové, které nezvládají ani vlastní rodiče... a spoustu jich má bydliště na radnici. Teď tam dali kamery, ale oni si stejně zalezou, aby je nebylo vidět (žena, 42 let). Tam jsou kluci, co jezdí na skejtu, ne? Nic nedělají, jen se tam scházejí (muž, 20 let).

Někteří respondenti a respondentky však názory ostatních ve vztahu k Mezivodí vyvraceli a zastávali pozici, že se nejedná o místo, které by v nich vzbuzovalo strach a jedná se tak spíše o nepodložené názory a představy, případně rozlišovali, jak tomu bývá i v jiných městech České republiky mezi Romy tzv. starousedlíky a novousedlíky migrujícími ze Slovenska či jiných částí republiky.

Největší fáma je, když se přistěhují Cikáni ze Slovenska. Sami ty místní Cikáni je chtěli odsud vypakovat pryč. Ani ti místní Cikáni ty slovenský nemusí. (muž, 47 let)

Ty místní Cikáni, co tu bydlí dlouho, ti jsou bezproblémoví, s nimi žádné problémy nejsou. (muž, 58 let)

Já jsem slyšela od ženských z Mezivodí, že nikomu neškodí, že si nikoho nevšímají. Jsou v tom baráku, všude kolem nepořádek, ale nikoho si nevšímají. Já když jdu kolem, tak mě i pozdraví. (žena, 73 let)

Já jdu kolem cikánského baráku večer a vůbec nemám pocit strachu. Nevím, proč bych měl. (muž, 64 let)

Oproti jiným městům, kde jsme stejný výzkum realizovali v minulosti, zaznívali pro nás překvapivě - snad díky medializaci v poslední době - názory, že za vznikem sociálně vyloučených lokalit, kde žijí Romové a které respondenti a respondentky spojovali se strachem z kriminality, stojí neetické podnikatelské zájmy, které v důsledku sociální problémy vytvářejí.

Je to špatně nastavené, nájem platí sociálka a někdo z toho má džob. (žena, 42 let)

To je dobrý džob, koupíte barák, nastěhujete tam Cikána a sociálka Vám platí nájem za ně. (muž, 64 let)

Dají jím drahé nájem a oni za 1+1 platí v takovém hnusném baráku šest nebo sedm tisíc za měsíc. (muž, 51 let).

Jistá politická osoba z Tanvaldu, nebudu raději jmenovat, si tam koupila barák. Dala ho trochu dohromady, nastěhovala tam Cikány a má z toho rejžák. Sociálka mu platí nájem za Cigány a on si žije. (muž, 64 let)

Podle mě je tady jedna problémová věc. Objevují se prázdné domy, které je možné koupit nebo pronajmout. A někteří toho komerčně zneužívají tak, že tam nastěhují nepřizpůsobivý... (žena, 52 let)

4.7 VEŘEJNÝ POŘÁDEK

Pro účely tohoto šetření byl veřejný pořádek operacionalizován do 12 kategorií (viz Tabulka 19), které byly použity již v předchozích šetřeních. Respondenti uváděli, že za největší problém v tomto ohledu považují „Vandalismus“ (průměr 3,92 na škále od 1 do 7), „Volné pobíhání psů, neodklizení psích exkrementů“ (3,90), „Porušování dopravních předpisů“ (3,73), „Prodej alkoholu a cigaret mladistvým“ (3,39) a „Znečištění veřejného prostranství“ (3,31). Nejmenší pohoršení naopak vykazuje „Sprejerství“ (2,46), „Žebrání“ (2,74) a „Vzbuzování veřejného pohoršení“ (3,02).

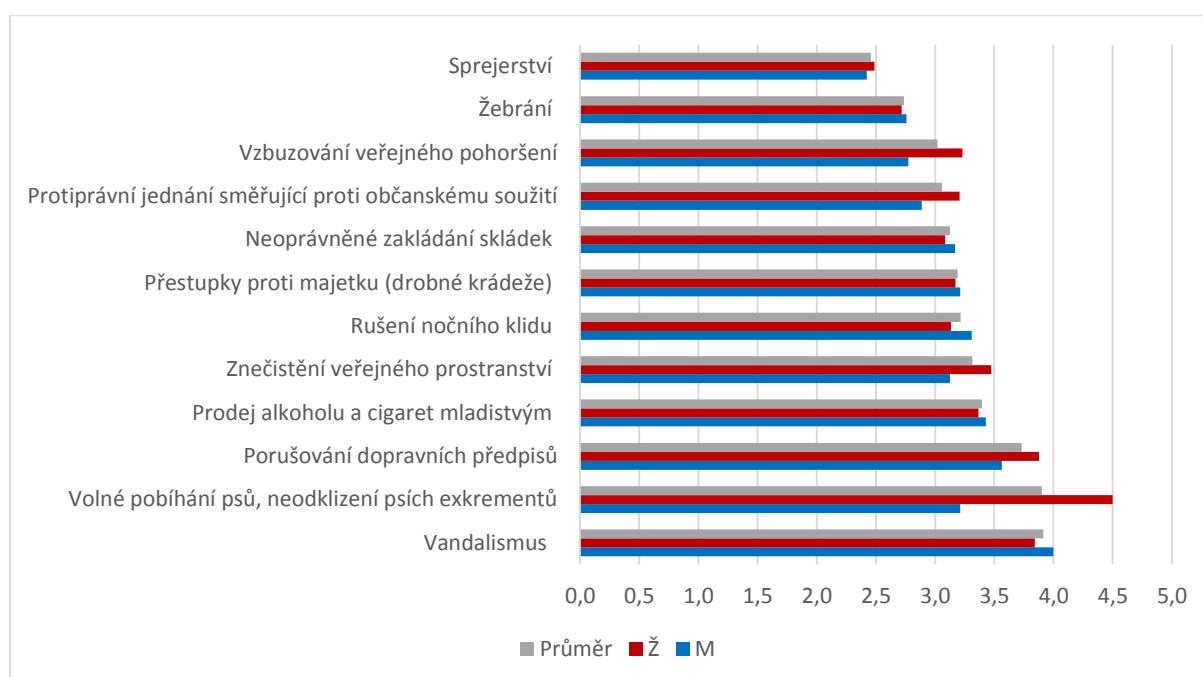
Tabulka 19: Vnímání porušování veřejného pořádku jako problému

	Průměr	Odchylka	Min.	Max.
Vandalismus	3,92	1,94	1	7
Volné pobíhání psů, neodklizení psích exkrementů	3,90	2,15	1	7
Porušování dopravních předpisů	3,73	2,07	1	7
Prodej alkoholu a cigaret mladistvým	3,39	2,31	1	7
Znečištění veřejného prostranství	3,31	2,04	1	7
Rušení nočního klidu	3,22	2,05	1	7
Přestupky proti majetku (drobné krádeže)	3,19	1,84	1	7
Neoprávněné zakládání skládek	3,12	2,10	1	7
Protiprávní jednání směřující proti občanskému soužití	3,06	1,93	1	7
Vzbuzování veřejného pohoršení	3,02	1,99	1	7
Žebrání	2,74	1,89	1	7
Sprejerství	2,46	1,73	1	7

Z hlediska rozlišení kategorií porušování veřejného pořádku dle pohlaví vyjadřovali jak muži, tak i ženy vcelku podobné hodnoty (viz Graf 9). Výjimkou je v tomto smyslu kategorie „Volné pobíhání psů, neodklizení psích exkrementů“, kterou vnímaly problematičtěji ženy, a to – v návaznosti na výpovědi ve fokusních skupinách – z důvodu obav o své děti či znečišťování míst, kde si děti hrají apod.

Mně vadí pobíhání psů, mám strach z toho, že dětem nějak ten pes ublíží. [...] Jsou psi, kterých se bojíte, které neznáte, nevíte, co jsou zač. [...] Nejhorší je to třeba na sídlištích, když jim tam chodí psi na pískoviště, kde si hrají malé děti. (žena, 43 let)

Graf 9: Vnímání porušování veřejného pořádku jako problému dle pohlaví



4.8 VIKTIMIZACE

Z šetření vyplynulo (viz Tabulka 20), že celkem 14 respondentů (9,2%) se stalo v posledních 12 měsících obětí protiprávního jednání.

Tabulka 20: Viktimizace respondentů za posledních 12 měsíců

	Četnost	Četnost v %
Ano	14	9,2%
Ne	139	90,8%
Celkem	153	100,0%

Tabulka 21: Viktimizace respondentů dle kategorií trestných činů

	Četnost	Četnost v %
--	---------	-------------

Krádeže prosté	7	4,58%
Krádeže vloupáním	3	1,96%
Úmyslné ublížení na zdraví	1	0,65%
Poškození cizí věci	1	0,65%

Dotázaní se nejčastěji stávali oběťmi prostých krádeží⁹ (7 případů, což je 58,33% ze všech zaznamenaných protiprávních aktů) a krádeží vloupáním (3 případy, 25%). Je nicméně nutno brát na zřetel, že za těmi procenty se díky mimořádně nízké míře viktimizace skrývají doslova jednotlivé akty protiprávního jednání.

Tabulka 22: Viktimizace respondentů dle kategorií trestných činů

	Četnost	Četnost v %
Krádeže prosté	7	4,58%
Krádeže vloupáním	3	1,96%

4.9 PERCEPCE ČINNOSTI BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK A PREVENCE

4.9.1 Percepce činnosti Policie ČR

S prací Policie ČR jsou v průměru celkově spokojenější ženy než muži, ale rozdíl není nijak významný. Zajímavé přitom je, že mezi muži se více projevovaly krajní polohy, tedy že muži odpovídali „Velmi nespokojen“ mnohem častěji než ženy (14% oproti 6,17%), zároveň ale odpovídali výrazně více i na druhém konci škály („Velmi spokojen“, 15,49% oproti 9,88%). Zjištění shrnují Tabulka 23 a Graf 10. Tento aspekt se potvrzoval i v kvalitativní fázi výzkumu, kdy muži měli více vyhraněné názory, ať směrem negativním, či pozitivním.

Tabulka 23: Spokojenost s prací Policie ČR dle pohlaví a celkem

	Průměr	Odchylka	(min)	(max)
M	3,51	1,92	1	7
Ž	3,35	1,57	1	7
Celkem	3,42	1,74	1	7

⁹ Krádeže věcí z automobilu, kapesní krádeže, ostatní krádeže.

Graf 10: Spokojenost s prací Policie ČR dle pohlaví



Při zohlednění věku uvidíme, že nejméně spokojeni s prací Policie ČR jsou respondenti ve středním věku (30 – 44 let), a to s poměrně výrazným rozdílem od ostatních věkových kohort. Kupodivu nejlépe práci Policie ČR hodnotili nejmladší respondenti (15 – 19 let) a věková kohorta 45 – 59 let.

Tabulka 24: Spokojenost s Policií ČR dle věku

	Průměr	StDev	Ano (min)	Ne (max)
15 – 19 let	2,67	1,30	1	7
20 – 29 let	3,57	1,75	1	7
30 let – 44 let	4,24	1,77	1	7
45 let – 59 let	2,83	1,62	1	7
60 a více let	3,20	1,64	1	7

S policií mám dobrou zkušenost. Ve všem mně vyhověli, ochotně přijeli, když jsem si pak na něco v noci vzpomněl. Ještě se šli podívat, jestli tam ten zloděj něco neztratil a tak dále. S nimi mám jen dobrou zkušenost. To spíš to soudnictví, to vůbec nefunguje, to je úplně k ničemu. (muž, 47 let)

Ukradli mi mobil. Tak jsem to nahlásil a druhý den jsem ho měl doma. (muž, 64 let).

Jakkoli převažovala spokojenost s prací místního oddělení Policie České republiky, tak zaznívali i časté kritické hlasy upozorňující na jeho nedostačující personální kapacitu s ohledem na rozlehlou oblast působnosti. To v důsledku vedlo u některých respondentek a respondentů (před tím všude naopak – respondentů a respondentek) z fokusních skupin k závěrům, že pokud policie nemůže včas

zasáhnout, protože nemá dostatek zaměstnanců a/nebo zasahuje na jiném místě, tak nemá opodstatnění.

Když jsem šla na stanici, tak tam nikdo nebyl, protože byli zrovna na Smržovce. Takže jsem čekala 20 minut před policejní stanicí, než přijela policie. (žena, 24 let)

Když u nás někoho vykradli, tak mu řekli, že nemůžou přijet, protože na stanici je jenom jeden člověk. (muž, 64 let)

V zimě tady vylezla nějaká ožralá ženská z hospody, čapla stromeček a hodila ho do silnice. Rozbila čelní sklo Fabie, která málem porazila chodce na chodníku. Čekalo se 20 minut, než přijela policie. Ten chlap měl co dělat, aby tu ožralou ženskou udržel, než přijeli. Prala se s ním a on byl od ní poškrábaný do krve. Čekalo se 20 minut na policisty, kteří jsou dva kilometry. (žena, 24 let)

4.9.2 Percepce činnosti tzv. asistentů prevence kriminality

Naprostá většina (88,2%) respondentů zná asistenty prevence kriminality ve Velkých Hamrech. Není divu, Velké Hamry jsou poměrně malá obec, a tak je asistenty velmi snadno možné potkat každý všední den při jejich obchůzce.

Tabulka 25: Povědomí o činnosti asistentů prevence kriminality

	Četnost	Četnost v %
Ano	135	88,2%
Ne	18	11,8%
	153	100,0%

Spokojenost s jejich prací je poměrně vysoká. Na škále 1 – 7 ji respondenti v průměru hodnotili 2,85 (srov. s 3,42 pro PČR). Rozdíl v hodnocení mezi muži a ženami není moc velký. Patrný rozdíl je vidět především na konci škály („Velmi nespokojen/a“), kde muži byli výrazně kritičtější (9,38% oproti 5,63%). Hodnocení činnosti asistentů prevence kriminality shrnují Tabulka 26 a Graf 11 níže.

Tabulka 26: Spokojenost s činností asistentů prevence kriminality dle pohlaví a celkem

	Průměr	StDev	Ano (min)	Ne (max)
M	2,91	1,92	1	7
Ž	2,80	1,92	1	7
Celkem	2,85	1,91	1	7

Graf 11: Spokojenost s činností asistentů prevence kriminality dle pohlaví



Významná korelace je vidět mezi hodnocením asistentů a věkem, kdy nejmladší kohorta (15 – 19 let) je výrazně nejkritičtější a s narůstajícím věkem je spokojenost v průměru postupně vyšší, až se u dvou nejstarších kohort srovná kolem hodnocení 2 na škále 1 – 7. Není bez zajímavosti, že ani v jedné z těchto kohort se neobjevilo nejhorší hodnocení, tedy 7. Střední kohorta pak převyšuje kohortu dvacátníků na konci škály („Velmi nespokojen/a“, 18,18% oproti 8,70%), ačkoliv v průměru jsou na tom téměř stejně.

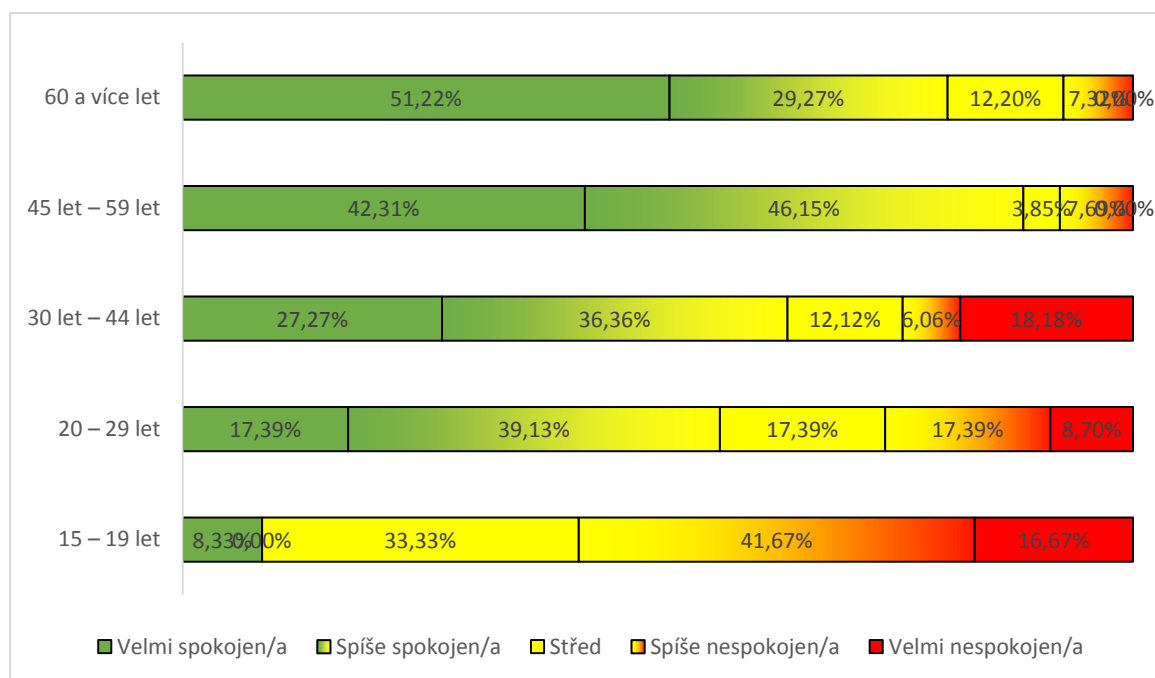
Kritičnost nejmladší kohorty by se potom dala interpretovat tak, že asistenty vnímají jako agenty dohledu nad sebou samými.¹⁰ Náplní práce asistentů prevence kriminality je totiž mimo jiné dohled nad tím, aby mladí nekupovali cigarety a alkohol, nechodili za školu apod. Zjištění ohledně vztahu věku a vnímání činnosti asistentů prevence kriminality shrnují Tabulka 27 a Graf 12 níže.

Tabulka 27: Spokojenost s činností asistentů prevence kriminality dle věku

	Průměr	StDev	Ano (min)	Ne (max)
15 – 19 let	4,92	1,68	1	7
20 – 29 let	3,39	1,83	1	7
30 let – 44 let	3,33	2,16	1	7
45 let – 59 let	2,04	1,40	1	6
60 a více let	2,07	1,40	1	6

¹⁰ „Chodící kamerový systém“, jak nám řekl jeden z respondentů na fokusní skupině.

Graf 12: Spokojenost s činností asistentů prevence kriminality dle věku



V rozporu s naměřenými hodnotami z dotazníkového šetření jsou však výpovědi respondentů a respondentek z fokusních skupin, kteří zastávali výrazněji kritičtější názory. Stručně řečeno, existenci asistentů prevence kriminality považovali s ohledem na jejich pravomoci v oblasti kriminality, resp. veřejného pořádku, za zbytečnou a považovali za účelnější vynaložené prostředky využít na navýšení personální kapacity policie. V tomto ohledu nepovažovali za opodstatněný protiargument, že je tato služba financovaná z jiných zdrojů, které na to nelze použít. Toto vysvětlení chápali jen jako byrokratickou výmluvu, v tom smyslu, že „když ty peníze jsou, tak proč by to nešlo“. V důsledku nedostatečných pravomocí nerozuměli tomu, co je nebo by mělo být pracovní náplní asistentů. Rozpor mezi výsledky *kvantitativní* a *kvalitativní* fáze lze přičíst tomu, že v případě skupinových diskuzí dochází k výraznější názorové polarizaci a rovněž k tendenci zkreslení vlivem menšího vzorku a jeho složení. Jinými slovy se domníváme, že v důsledku převahy několika respondentů v rámci skupinových diskuzí došlo k výraznější polarizaci názorů, které odhalily podstatu rozporu role a funkce asistentů prevence, tak jak je obecně vnímána, a to především muži. Ženy byly v tomto ohledu pozitivnější.

Když už ty naši soudruzi v černém ukazují na přechodu dětem, tak by taky mohli dohlédnout na to, aby nekouřili. [...] Sousedovi spadla zeď na slepici, tak tam přišli a vyfotili si to. Od nich je to ale úplně k ničemu. (muž, 43 let)

Jsou to vyhozené peníze. Kdyby raději zaplatili jednoho pořádného policajta. Před 10 lety jich bylo v Tanvaldu 20 a teď jich je tam 11. (muž, 47 let)

Ty asistenti jsou na nic. Úplně k ničemu, nemají žádné pravomoci. [...] A ten preventista nestojí žádné peníze? Který je tady ve městě úplně zbytečný? Ten tady nezmůže nic, to ten policista ano. Tak ať raději zaplatí jeho. Šetří na špatných místech. Když zaplatí preventisty, tak by mohli spíše zaplatit policisty. (muž, 58 let)

Tohle je hlavní trasa na Polsko, je to mezinárodní silnice. Oni mají omezené pravomoci, ale přesto by mohli chodit víc ve večerních hodinách, nebo když jsou nějaké akce. Po těch akcích, když je zábava, to je hrůza, co mladí roztřískají a nadělají takového bordelu. Kdyby to šlo, aby chodili ve večerních hodinách nebo po skončení zábavy, tak by to bylo dobré. (žena, 73 let)

Já Vám budu oponovat [kritice nedostatku pravomocí], protože třeba na Hamrských, tam je spousta lidí v práci a vyhovuje jim, když se tam [asistenti] třeba jen projdou a kouknou, jestli tam není zloděj. (žena, 42 let)

4.9.3 Zřízení městské policie

U otázky na případné zřízení městské policie ve Velkých Hamrech se respondenti a respondentky v dotazníkovém šetření rozdělili na poloviny, 76 by bylo pro zřízení a 77 proti. Viz Tabulka 28. Stejně vyvážené byly i názory v rámci kvalitativní fáze. Někteří zastávali názor, že její zřízení by bylo přínosné a uvítali by to spíše než asistenty prevence, protože by s ohledem na pravomoci mohli řešit dopravní a jiné přestupky. Negativní názory na zřízení městské policie ve Velkých Hamrech byly formulované zejména s ohledem na možnou finanční zátěž pro rozpočet obce. V menší míře též v tom smyslu, že tak malé město, kde se všichni znají, městskou policii nepotřebuje a stačilo by navýšit kapacitu státní policie.

Tabulka 28: Souhlas se zřízením městské policie ve Velkých Hamrech

	Četnost	Četnost v %
Ano	76	49,7%
Ne	77	50,3%
	153	100,0%

4.9.4 Spokojenost s působením místní samosprávy v oblasti bezpečnosti

S působením místní samosprávy v oblasti bezpečnosti je souhrnem (součet „Velmi spokojen/a“ a „Spíše spokojen/a“) spokojeno více než 70% respondentů a nespokojeno 10,5% (z toho pouze 3,3%

„Velmi nespokojen/a“). Tento velmi dobrý výsledek znázorňuje převaha zelené a žluté barvy na Grafu 13 a v číslech pak Tabulka 29.

Tabulka 29: Spokojenost s působením místní samosprávy v oblasti bezpečnosti

	Četnost	Četnost v %
Velmi spokojen/a	32	20,9%
Spíše spokojen/a	76	49,7%
Střed	28	18,3%
Spíše nespokojen/a	11	7,2%
Velmi nespokojen/a	5	3,3%
Neuvedl/a	1	0,7%
	153	100,0%

5 ZÁVĚR – SHRNUÍ HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ

- V rámci dotazníkového šetření bylo osloveno 153 občanů města Velké Hamry starších 14ti let a celkem 18 respondentů a respondentek se zúčastnilo dvou skupinových diskusí.
- U značné části sledovaných ukazatelů byl nalezen jistý vliv nezávislých proměnných věku a pohlaví.
- Mezi nejvíce zneklidňující problémy řadí respondenti: nezaměstnanost, přistěhovalectví, kriminalitu a politickou situaci v zemi.
- Celkový index strachu z kriminality, pohybující se v rozmezí od nuly do jedné, byl ve Velkých Hamrech naměřen 0,50. Pro srovnání, v lokalitách, kde jsme měli možnost obdobný výzkum realizovat v minulosti, byl index následující: Pardubice 0,50; Plzeň 0,55; Rotava 0,65; Sokolov 0,61.
- Celkem 13% dotázaných je velmi znepokojeno a 23% spíše znepokojeno celkovou mírou kriminality ve Velkých Hamrech.
- K tvrzení, že míra kriminality se v posledních 5 letech ve Velkých Hamrech zvýšila, se přiklonilo celkem 38,5% respondentů. V případě stejného tvrzení, avšak vztaženého celkově k České republice, to byly téměř tři čtvrtiny dotázaných – 72,5%.
- Z jednotlivých kategorií trestných činů vykazovali respondenti největší míru strachu z vandalismu a podvodu. Naopak nejnižší míru strachu ze sexuálního obtěžování a vydírání.
- Míra strachu je v tomto případě v rozporu se závažností jednotlivých trestných činů a v některých případech se zde projevovala zřejmě míra pravděpodobnosti viktimizace.
- Z jednotlivých trestných činů vykazují obecně vyšší míru strachu ženy, zejména z těch, které vyplývají ze samotné povahy genderových rozdílů.
- U majetkově trestných činů se tyto rozdíly snižují.
- Dotazovaní ohledně veřejného pořádku považovali za největší problém vandalismus a volné pobíhání psů a neodklizení psích exkrementů.
- Třetina respondentů se v noci na ulici v okolí svého bydliště necítí bezpečně, oproti 58%, kteří se bezpečně cítí.
- Na otevřenou otázku, zda a z jaké skupiny mají respondenti strach, jich 52% odpovědělo, že z Romů, cca 10% má strach z drogově závislých a skupin mladistvých. (bez uvozovek?)

- Za nebezpečné lokality označili hamerští oblast Mezivodí a v mnohem menší míře ještě náměstí a park u městského úřadu.
- Celkem 9,2% respondentů uvedlo, že se stalo v posledních 12 měsících obětí trestného činu.
- Mezi nejčastěji uváděné trestné činy patřily prosté krádeže.
- Více než polovina respondentů je spokojena s prací Policie ČR, zhruba čtvrtina naopak spokojena není.
- 88% respondentů zná instituci asistentů prevence kriminality ve Velkých Hamrech, z nichž dvě třetiny jsou spokojeny s jejich činností. Existuje patrná korelace mezi věkem a spokojeností s asistenty prevence kriminality, kdy mladí jsou nejméně a staří naopak nejvíce spokojení.
- Městskou policii ve Velkých Hamrech by ne/chtěla polovina respondentů.
- 70% respondentů je spokojeno s činností místní samosprávy v oblasti bezpečnosti, 10,5% je naopak nespokojeno.

6 POUŽITÉ ZDROJE A LITERATURA

- Bernard, H. Russell. 2006. *Research Methods in Anthropology: Qualitative and Quantitative Approaches*. 4th ed. Lanham, MD; Oxford: AltaMira Press.
- Cohen, Stanley. 2002. *Folk Devils and Moral Panics: Creation of Mods and Rockers*. 3. vyd. London: Routledge.
- Douglas, Mary. 2001. *Purity and Danger: An Analysis of the Concepts of Pollution and Taboo*. London; New York: Routledge.
- Ferraro, Kenneth F. 1995. *Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk*. Albany, NY: SUNY Press.
- Ferraro, Kenneth F., a R. L. Grange. 1987. „The Measurement of Fear of Crime". *Sociological Inquiry* 57(1):70–97.
- Flick, Uwe, Ernst von Kardoff, Ines Steinke, a Philipp Mayring, ed. 2004. „Qualitative Content Analysis". S. 266–69 in *A Companion to Qualitative Research*. Sage Publications Ltd.
- Given, Lisa M., ed. 2008. *The Sage Encyclopedia of Qualitative Research Methods*. London: SAGE.
- Harcourt, Bernard E. 2005. *Illusion of Order: The False Promise of Broken Windows Policing*. Cambridge Mass.: Harvard University Press.
- Konopásek, Zdeněk. 2009. „Zapomeňte na pouhé transkripty: Atlas.ti, šestá verze". *Biograf* 2009(48).
- Krejčí, Jindřich. 2008. *Kvalita sociálněvědních výběrových šetření*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).
- Mayring, Philipp. 2000. „Qualitative Content Analysis". *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research* 1(2). Dostupné duben 28, 2012 (<http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1089>).
- Merton, Robert K., Marjorie F. Lowenthal, a Patricia L. Kendall. 1990. *The Focused Interview: A Manual of Problems and Procedures*. Free Press.
- Morgan, David L. 2001. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu*. Tišnov; Brno; Boskovice: Sdružení SCAN; Psychologický ústav Akademie věd; Sdružení Podané ruce.
- Radostný, Lukáš, Hana Štěpánková, a Michal Kryl. 2013. *Situační analýza obce Velké Hamry*. Praha: Agentura pro sociální začleňování.
- Simpson, Ruth. 1996. „Neither Clear nor Present: The Social Construction of Safety and Danger". *Sociological Forum* 11(3):549–62.
- Toušek, Laco. 2007. „Zaměřované interview a focus groups. Mertonův příspěvek k metodologii sociálních věd." *AntropoWebzin* 2007(2-3).
- Toušek, Laco. 2009. *Analýza postojů veřejnosti ke kriminalitě v Plzni. Zpráva z šetření. (nepublikováno)*. Západočeská univerzita v Plzni.

- Toušek, Laco, a Ondřej Hejnal. 2011a. *Analýza pocitu bezpečí občanů města Rotava. Zpráva z šetření. (nepublikováno)*. Západočeská univerzita v Plzni.
- Toušek, Laco, a Ondřej Hejnal. 2011b. *Analýza pocitu bezpečí občanů města Sokolov. Zpráva z šetření. (nepublikováno)*. Západočeská univerzita v Plzni.
- Toušek, Laco, a Ondřej Hejnal. 2011c. *Analýza pocitu bezpečí občanů vybraných obcí Plzeňského kraje. Zpráva z šetření. (nepublikováno)*. Západočeská univerzita v Plzni.
- Toušek, Laco, a Klára Strohsová. 2013. *Kvalitativní analýza pocitu bezpečí ve vybraných obcích Plzeňského kraje*. Západočeská univerzita v Plzni.
- Toušek, Laco, a Radka Vepřková. 2009. *Analýza postojů veřejnosti ke kriminalitě v Pardubicích. Zpráva z šetření. (nepublikováno)*. Západočeská univerzita v Plzni.
- Vanderveen, Gabry. 2006. *Interpreting Fear, Crime, Risk and Unsafety*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Wilson, James Q., a George L. Kelling. 1982. „Broken Windows“. *The Atlantic Monthly* 249(March):29–38.
- Young, Jock. 1999. *The Exclusive Society: Social Exclusion, Crime and Difference in Late Modernity*. London: SAGE.
- Young, Jock. 2011. *Criminological Imagination*. Polity Press.

7 PŘÍLOHY

7.1 DOTAZNÍK

1 Administrativní část

Číslo dotazníku (vyplní CAAT)	
Datum rozhovoru	
Délka rozhovoru	
Lokalita sběru ¹	
Čas rozhovoru	
Jméno a příjmení tazatele	

Respondent – základní údaje	
Obec	VELKÉ HAMRY / TANVALD ²
Pohlaví	
Věk	

Logická kontrola (vyplní CAAT)	
Dne (vyplní CAAT)	

TABULKU VYPLŇTE AŽ PO SKONČENÍ ROZHOVORU.

Prohlášení tazatele

Potvrzuji, že jsem tento rozhovor vedl/a zcela sám/sama podle instrukcí Centra aplikované antropologie a terénního výzkumu při Katedře antropologie FF ZČU. Vyplněný dotazník jsem po skončení překontroloval/a a zaznamenané údaje jsou v souladu s tím, co respondent/ka skutečně uvedl/a.

PODPIS A DATUM TAZATELE: _____

Úvodní představení

Dobrý den, jmenuji se ... a jsem tazatelem Západočeské univerzity v Plzni. V současné době provádíme šetření v oblasti vnímání kriminality a pocitu bezpečí občanů. Měl/a byste čas věnovat mi přibližně deset minut na rozhovor? Nemusíte se bát, veškeré Vaše odpovědi budou anonymní.

(Pokud potřebujete více informací nebo si budete chtít ověřit, že jsem skutečně tazatelem ZČU, můžete kontaktovat koordinátora projektu Ladislava Touška na tel. číslo 608 450 072, případně emailem na adrese ltousek@ff.zcu.cz.)

ANO (Pokračujte)

NE (Poděkujte, ukončete)

¹ Vymezení lokality, ve které probíhal sběr dat.

² Nehodící se škrtněte

2 Screenovací část

Nejdříve se Vás s dovolením zeptám na pár otázek, které jsou pro nás důležité při výběru respondentů...

2.1 Mohu se Vás zeptat, zda máte trvalé bydliště v ...?

Ano	1	POKRAČUJTE NA B.2.
Ne	2	PODĚKUJTE, UKONČETE

2.2 V jaké oblasti nyní pracujete [NEČÍST, NECHAT VOLNĚ JMENOVAT]?

Výzkum trhu a veřejného mínění	1	PODĚKUJTE, UKONČETE
Žurnalistika, tisk a TV	2	PODĚKUJTE, UKONČETE
Sociologie, psychologie	3	PODĚKUJTE, UKONČETE
Bezpečnostní složky státu a místní samosprávy (Státní policie, městská policie, hasičský záchranný sbor, armáda)	4	PODĚKUJTE, UKONČETE
Státní správa (soudnictví, správa sociálního zabezpečení, pracovní úřad, statistický úřad, krajský úřad)	7	PODĚKUJTE, UKONČETE
Místní samospráva (zastupitelstvo, rada města, sociální odbor, bezpečnostní komise/rada, krizový štáb)	8	PODĚKUJTE, UKONČETE
Bezpečnostní služby (bezpečnostní agentura, ostražba objektů, servis a prodej bezpečnostní techniky atp.)	9	PODĚKUJTE, UKONČETE
Jiné	10	POKRAČUJTE

2.3 Mohl/a bych se Vás zeptat kolik je vám let?

Vyplňte přesný věk _____ a označte věkovou kohortu.

Méně než 15 let	1	PODĚKUJTE, UKONČETE
15 – 19 let	2	Pozor, kvóta!
20 – 29 let	3	Pozor, kvóta!
30 let – 44 let	4	Pozor, kvóta!
45 let – 59 let	5	Pozor, kvóta!
60 a více let	6	Pozor, kvóta!

3 Obecná část

3.1 Nyní Vám přečtu různé společenské problémy, uveďte prosím na stupnici 1 – 7, jak dalece jste jimi zneklidněn/a či nikoliv. 1 = vůbec nejsem zneklidněn/a; 7 = jsem velmi zneklidněn/a

		Vůbec ne	Škála					Velmi
1	Zdravotnictví	1	2	3	4	5	6	7
2	Životní prostředí	1	2	3	4	5	6	7
3	Kriminalita	1	2	3	4	5	6	7
4	Nezaměstnanost	1	2	3	4	5	6	7
5	Politická situace	1	2	3	4	5	6	7
6	Přistěhovalectví	1	2	3	4	5	6	7
7	Školství	1	2	3	4	5	6	7

3.2 Máte pocit, že se míra kriminality v posledních pěti letech v ... snižuje, zvyšuje, nebo je stejná? Jedná se čistě o Váš pocit, nikoli reálný odhad...

3.2.1 ... v České republice

... snižuje	1
... zvyšuje	2
... je stejná	3
... neví	98

3.2.2 ... ve vaší obci [Velké Hamry, Tanvald]

... snižuje	1
... zvyšuje	2
... je stejná	3
... neví	98

3.3 Obecně vzato, jak moc Vás míra kriminality v ... [Velké Hamry, Tanvald] znepokojuje?

Odpovězte mi prosím na stupnici 1–7, kdy 1 znamená „vůbec mne znepokojuje“ a 7 „velmi mne znepokojuje“.

Vůbec ne	Škála					Velmi
1	2	3	4	5	6	7

4 Pocit bezpečí

4.1 Uveďte, do jaké míry máte strach z následujících kategorií protiprávního jednání. Odpovězte mi prosím na stupnici 1–7, kdy 1 znamená „vůbec nemám strach“ a 7 „mám velký strach“.

		Vůbec ne	Škála					Velmi
1	Krádež vozidla a krádež věcí z vozidla	1	2	3	4	5	6	7
2	Fyzické napadení	1	2	3	4	5	6	7
3	Krádež vloupáním do domu, bytu, chaty či chalupy	1	2	3	4	5	6	7
4	Vražda	1	2	3	4	5	6	7
5	Podvod	1	2	3	4	5	6	7
6	Sexuální obtěžování	1	2	3	4	5	6	7
7	Vandalismus	1	2	3	4	5	6	7
8	Kapesní krádež, jiná drobná krádež	1	2	3	4	5	6	7
9	Loupežné/násilné přepadení	1	2	3	4	5	6	7
10	Vydírání	1	2	3	4	5	6	7
11	Zneužití osobních dat	1	2	3	4	5	6	7
12	Zhásilnění	1	2	3	4	5	6	7
13	Týrání, šikanování	1	2	3	4	5	6	7
13	Protiprávní jednání páchané prostřednictvím internetu	1	2	3	4	5	6	7

4.2 Když jdete v noci sám/sama po ulici v okolí svého bydliště. Jak bezpečně se cítíte? Odpovězte mi prosím na stupnici 1–7, kdy 1 znamená „cítím se velmi bezpečně“ a 7 „vůbec se necítím bezpečně“.

Velmi	Škála					Vůbec
1	2	3	4	5	6	7

4.3 S ohledem na vaši bezpečnost, máte strach z některých lidí či skupin obyvatel?

Ano	1	<i>Pokračujte</i> → D.4.1.
Ne	2	<i>Pokračujte</i> → D5.
Neví	98	<i>Pokračujte</i> → D5.

4.3.1 → Pokud ano, mohl byste specifikovat z jakých?

NECHTE VOLNĚ JMENOVAT, NEČTĚTE!!! NÁSLEDNĚ ZASRKNĚTE KATEGORII ODPOVÍDAJÍCÍ RESPONDENTOVĚ ODPOVĚDI. RESPONDENT MŮŽE UVÉST VÍCE MOŽNOSTÍ.

Romové	1
Vietnamci	2
Občané býv. SSSR	3
Občané býv. Jugoslávie	4
Muslimové	5
Trestané osoby	6
Mafie/organizovaný zločin	7
Drogově závislí	8
Duševně nemocní	9
Party teenagerů/výrostků	10
Pravicoví extremisté	11
Levicoví extremisté	12
Bezdomovci	13
Opilci	14
Jiná skupina (uved'te jaká):	15

4.4 Nachází se v blízkosti Vašeho bydliště místo/lokalita, které byste se z obav o vlastní bezpečnost pozdě večer či v noci raději vyhnul/a?

Ano	1	<i>Pokračujte</i> → D.4.1
Ne	2	<i>Pokračujte</i> → D.6.
Neví	98	<i>Pokračujte</i> → D.6.

4.4.1 → Můžete specifikovat jaká?

NECHTE VOLNĚ JMENOVAT! RESPONDENT MŮŽE UVÉST VÍCE MOŽNOSTÍ! **NECHTE SI ŘÍCT PŘESNÉ VYMEZENÍ LOKALITY A OFICIÁLNÍ NÁZEV!**

Vypíšte: _____

4.5 Do jaké míry považujete následující projevy porušování veřejného pořádku ve Vaší obci/městě za problém? Odpovězte mi prosím na stupnici 1–7, kdy 1 znamená „Vůbec nepovažuji za problém“ a 7 „považuji za velký problém“.

		Vůbec nepovažuji za problém	Škála					Považuji za velký problém
1	Rušení nočního klidu	1	2	3	4	5	6	7
2	Volné pobíhání psů, neodklizení psích exkrementů	1	2	3	4	5	6	7
3	Znečištění veřejného prostranství	1	2	3	4	5	6	7
4	Neoprávněné zakládání skládek	1	2	3	4	5	6	7
5	Vandalismus	1	2	3	4	5	6	7
6	Sprejerství	1	2	3	4	5	6	7
7	Vzbuzování veřejného pohoršení (např. pití alkoholu na veřejnosti)	1	2	3	4	5	6	7
8	Žebrání	1	2	3	4	5	6	7
9	Porušování dopravních předpisů	1	2	3	4	5	6	7
10	Prodej alkoholu a cigaret mladistvým	1	2	3	4	5	6	7
11	Protiprávní jednání směřující proti občanskému soužití (ublížení na cti, pomluva)	1	2	3	4	5	6	7
12	Přestupky proti majetku (drobné krádeže)	1	2	3	4	5	6	7

4.5.1 Zapomněli jsme podle Vašeho názoru jmenovat nějaký jiný projev porušování veřejného pořádku, se kterým se v [název obce] setkáváte a který považujete za „problém“? POZOR, ZDA SE NEKRYJE S NĚKTEROU Z JIŽ UVEDENÝCH KATEGORIÍ.

Ano, uveďte jaký:	1	<i>Pokračujte</i> → D.6.2
Ne	2	<i>Pokračujte</i> → E.1

4.5.2 Do jaké míry toto porušování veřejného pořádku považujete za „problém“? Odpovězte mi prosím na stupnici 1–7, kdy 1 znamená „Vůbec nepovažuji za problém“ a 7 „považuji za velký problém“.

Vůbec	Škála					Velký
1	2	3	4	5	6	7

5 Viktimizace

5.1 Stal/a jste se v posledních 12 měsících obětí trestného činu?

Ano	1	Pokračujte → E.1.1..
Ne	2	Pokračujte → F.1.

5.1.1 → Můžete specifikovat jakého/jakých?
NECHTE RESPONDENTA SPECIFIKOVAT VŠECHNY TRESTNÉ ČINY, JICHŽ SE STAL OBĚTÍ!

Vypište:		Vložte kód dle třídníku:
A		
B		
C		
D		
E		

→
→
→
→
→

5.1.2 Hlásil/a jste ... (uvedený trestný čin) někomu?

OPAKUJTE SE VŠEMI TRESTNÝMI ČINY, KTERÉ RESPONDENT UVEDL.

Ano, policii	Ano, zástupci jiné organizace	Ne, jenom svým nejbližším	Ne, vůbec nikomu
1	2	3	4
1	2	3	4
1	2	3	4
1	2	3	4
1	2	3	4

6 Percepce činnosti bezpečnostních složek a prevence

6.1 Do jaké míry jste obecně spokojen/a s prací Policie České Republiky („státní policie“)? Odpovězte mi prosím na stupnici 1–7, kdy 1 znamená „velmi spokojen/a“ a 7 „velmi nespokojen/a“.

Velmi spokojte/a	Škála					Velmi nespokojen /a
1	2	3	4	5	6	7

6.2 Do jaké míry důvěřujete Policii České republiky? Odpovězte mi prosím na stupnici 1–7, kdy 1 znamená „rozhodně důvěřuji“ a 7 „rozhodně nedůvěřuji“.

Rozhodně důvěřuji	Škála					Rozhodně nedůvěřuji
1	2	3	4	5	6	7

6.3 POUZE PRO TANVALD: Do jaké míry jste obecně spokojen/a s prací městské policie? Odpovězte mi prosím na stupnici 1–7, kdy 1 znamená „velmi spokojen/a“ a 7 „velmi nespokojen/a“.

Velmi spokojen/a	Škála					Velmi nespokojen /a
1	2	3	4	5	6	7

Stránka 7 z 10

6.4 POUZE PRO TANVALD: Do jaké míry důvěřujete městské policii? Odpovězte mi prosím na stupnici 1–7, kdy 1 znamená „rozhodně důvěřuji“ a 7 „rozhodně nedůvěřuji“.

Rozhodně důvěřuji	Škála					Rozhodně nedůvěřuji
1	2	3	4	5	6	7

6.5 POUZE PRO TANVALD: Co by podle Vás mělo být hlavní náplní městské policie? Jmenujte mi nejméně tři oblasti a seřadte je dle důležitosti, KDE PRVNÍ JMENOVANÁ je nejdůležitější.

1	
2	
3	

6.6 Znáte nějaké preventivní akce zaměřené na problematiku bezpečnosti u Vás v obci/městě?

Ano, uveďte jaké:	1
Ne	2

6.7 POUZE PRO VELKÉ HAMRY: Slyšel/a jste, setkal/a jste se někdy s asistenty prevence kriminality ve Velkých Hamrech?

Ano	1	<i>Pokračujte</i>	→ E.1.1..
Ne	2	<i>Pokračujte</i>	→ F.1.

6.7.1 → Pokud ano, jako tuto službu/instituci hodnotíte? Odpovězte mi prosím na stupnici 1–7, kdy 1 znamená „velmi pozitivně“ a 7 „velmi negativně“.

Velmi spokojen/a	Škála					Velmi nespokojen /a
1	2	3	4	5	6	7

6.8 POUZE PRO VELKÉ HAMRY: Měla by být ve Velkých Hamrech zřízena Městská policie?

Ano	1	NE	2
-----	---	----	---

6.9 Do jaké míry jste obecně spokojen/a s působením místní samosprávy v oblasti bezpečnosti? Odpovězte mi prosím na stupnici 1–7, kdy 1 znamená „velmi spokojen/a“ a 7 „rozhodně velmi nespokojena“.

Velmi spokojen/a	Škála					Velmi nespokojen /a
1	2	3	4	5	6	7

7 Identifikace

Na závěr, prosím, ještě několik dalších údajů o Vás a Vaší domácnosti, které jsou potřebné pro statistické zpracování celého šetření.

7.1 Jaký je Váš rodinný stav?

svobodný/á	1
ženatý/vdaná	2
rozvedený/á	3
ovdovělý/á	4

7.2 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

základní	1
vyučen(a)/ střední bez maturity	2
úplné střední s maturitou	3
vyšší odborné	4
vysokoškolské	5

7.3 Jaké je Vaše zaměstnání?

Nečíst! Nechte volně jmenovat a následně označte danou kategorií korespondující s respondentovou odpovědí.

žena v domácnosti/ na mateřské dovolené	1
důchodce	2
Ssudující	3
nezaměstnaný	4
dělník nekvalifikovaný	5
dělník kvalifikovaný	6
nižší administrativní pracovník	7
nižší odborný pracovník	8
vedoucí administrativně-technický pracovník	9
vysokoškolský odborný a vědecký pracovník (učitel, lékař, právník ap.)	10
soukromý podnikatel	11
Ostatní	12

7.4 Do které z následujících zaměstnaneckých skupin byste se zařadil/a Stačí, když mi sdělíte písmeno té kategorie, kam spadáte (**PŘEDLOŽIT KARTU Č. 1!**)

A	nejvýše postavený řídící pracovník	1
B	kvalifikovaný vedoucí pracovník s vysokou zodpovědností	2
C1	jiný nemanuálně pracující vesměs s vyšším vzděláním	3
C2	vyučený manuálně pracující, pracující samostatně, často se zodpovědností za další osoby	4
D	nekvalifikovaný manuálně pracující	5
E	osoby závislé pouze na důchodu, státním příspěvku nebo bez pravidelného příjmu	6

7.5 Mohu se Vás zeptat, jak dlouho v ... [Velké Hamry, Tanvald] bydlíte?

Méně než 5 let	1
5 – 10 let	2
10 – 20 let	3

Více než 20 let	4
Narozen/a v obci/městě	5

7.6 Mohl/a byste mi, prosím, sdělit celkový čistý měsíční příjem celé Vaší domácnosti, tedy včetně důchodů, mateřských příspěvků, stipendií atp.?

Stačí, když mi sdělíte písmeno té kategorie, kam spadáte (*předložit kartu č. 2!*)

A	do 6.000,- Kč	1
B	6.001 - 8.000,- Kč	2
C	8.001 - 10.000,- Kč	3
D	10.001 - 12.000,- Kč	4
E	12.001 - 14.000,- Kč	5
F	14.001 - 17.000,- Kč	6
G	17.001 - 20.000,- Kč	7
H	20.001 - 25.000,- Kč	8
I	25.001 - 35.000,- Kč	9
J	35.001 - 50.000,- Kč	10
K	50.001 Kč a více	11
98	Neví	98
99	Odmítl/a uvést	99

8 Rekrutace

8.1 Měl/a byste zájem se zúčastnit za finanční odměnu (600 Kč) skupinové diskuse na toto téma?

Ano	1	<i>Pokračujte → H. 1.1</i>
Ne	2	<i>Poděkujte a ukončete!</i>

8.1.1 → V tom případě bych Vás požádal/a o některé údaje, abychom Vás mohli případně kontaktovat.

Jméno a příjmení respondenta/ky	
Kontaktní telefon	
E-mail	
Poznámka	

(Poděkovat za čas, ukončit.)

7.2 SCÉNÁŘ SKUPINOVÉ DISKUSE

Moderační scénář - HAMRY

1. Úvod (5 min)

Představení moderátora a účastníků diskuse:

- *Představení respondentů: křestní jméno, povolání nebo obor studia, rodinný stav, záliby a koníčky.*
- *Vysvětlit účel skupinové diskuse:* Dnes jsme si Vás pozvali, abychom se bavili o tématu, které na Vás útočí dnes a denně z novin, televize... a kterým je kriminalita/bezpečí a veřejný pořádek ve Vašem městě. Jde nám o Vaše vlastní zkušenosti a názory či názory a zkušenosti Vašich blízkých.... V žádném případě nám jde o zkoušení Vašich vědomostí, neexistují zde správné ani špatné odpovědi, zajímají nás všechny názory, neváhejte kdykoliv vstoupit do diskuse a hájit svůj vlastní názor...
- *Záruky diskrétnosti, vysvětlení záznamové techniky.*

2. Problémy v městě obecně (10 min)

- Jak se Vám ve Vašem městě žije? Co je tady špatného/dobrého?
- Máte tady vůbec nějaké problémy? Něco, co Vás v ... trápí?
 - PROBE FOR/PPD:
 1. Politická situace
 2. Nezaměstnanost
 3. Kriminalita
 4. Ekonomika, životní úroveň
 5. Zdravotnictví
 6. Životní prostředí
 7. Přistěhovalectví
 8. Školství

3. Kriminalita a hodnocení jejího vývoje (15 min)

- Jak je na tom/jak jsou na tom podle Vás MĚSTO YX, co se týče kriminality?
 - Ve srovnání s jinými městy v kraji?
 - *Doplňit případně mírou kriminality dle statistiky*
 - Ve srovnání s celkovou úrovní ČR?
 - Jak je na tom Liberecký kraj jako celek?
- Kdybychom byli konkrétní a zeptali se Vás, jak se podle Vašeho vnímání vyvíjí kriminalita v XY, v kraji, v ČR v posledních pěti letech? STIMULI
 - Klesá, je stejná, stoupá?
 - Proč si to myslíte, na základě čeho tak uvažujete?
 - Je nějaký rozdíl v typu kriminality? PROBE FOR násilná X majetková.
 - Jakou roli v tom hraje média?
- Často se říká, že v dnešní době je to s kriminalitou daleko horší než minulosti. Sdílíte tento názor? Proč?
- Je podle Vašeho názoru nějaký rozdíl v bezpečnosti na úrovni Vaše města, okresu nebo kraje?

- Jaké a proč jsou podle Vás rozdíly v hodnocení kriminality mezi ženami a muži? Rozdíly dle věku? STIMULI.

4. Strach z jednotlivých kategorií trestných činů (20 min)

- PPD ME MAP
- PACK SORT KATEGORIE „TRESTNÝCH ČINŮ“ – *nechat rozřadit*
 - Jaký je klíč k tomu, jak jste to rozdělili?
 - *Nechat případně seřadit dle míry strachu*
 - Jsou nějaké kategorie kriminality, ze kterých máte obzvláště strach? Ano? Proč?
- Co hraje roli při hodnocení Vašeho „strachu“ z jednotlivých kategorií?
 - Podle čeho se to bude podle Vás u různých lidí lišit?
 - PROBE VĚK, POHLAVÍ
- Chybí tam podle Vás nějaká kategorie, nějaký typ kriminálního jednání? Ano jaké?
- Jaký je vlastně podle Vás správný název pro ty kategorie? Jsou to trestné činy?
- DLE POTŘEBY STIMULI
- Obzvláště by mě zajímala kategorie „vandalismus“. Jaké jsou první asociace spojené s tímto slovem? Jmenujte alespoň tři... FLIP CHART
 - Co si pod tím představujete? Co to znamená?
 - Zpravidla nám v jiných výzkumech na prvním místě. Moc to nechápu. Máte nějaké vysvětlení?
- Obecně nechápu, proč mají lidé větší strach z trestných činů, které jsou méně závažné?
- Budu upřímný, muži mají povětšinou větší obavy z majetkových trestných činů, ženy s násilných, sedí to na Vás? Ano, proč?
- Přiměly Vás obavy z nějakých typů trestné činnosti k tomu, že jste pro zvýšení bezpečnosti přijali nějaké opatření, změnili svého chování apod.? Ano? Proč? Jak?
 - PROBE FOR pasivní ochrana majetku, alarm, pes, změna chování, pořízení ochranné pomůcky, zbraně...

5. Strach na ulici a nebezpečné lokality (15 min)

- Když jdete sami v noci po ulici v okolí svého bydliště. Bojíte se? Jak moc? Proč?
 - Stává se Vám to pravidelně? Jenom někdy? Kdy?
 - Měníte podle toho nějak svého chování? Například, že se necháte doprovodit, vezmete si pepřový sprej apod.?
- STIMULI
 - PROBE FOR POHLAVÍ
 - MÍRA PRAVDĚPODOBNOSTI VIKTIMIZACE
 - PROBE FOR VĚK
- Jsou v XY nějaká místa, kde se bojíte více než jinde? Kde se necítíte bezpečně? Klidně i ve dne...
 - Zkuste je jmenovat FLIP CHART, MAPA
 - Proč? S čím jsou spojená? Popište nám to...
 - Je to iracionální strach nebo racionální strach spojený s něčím konkrétním, někým konkrétním? S nějakou konkrétní zkušeností?
 - Jak moc se v nich bojíte, až tak, že se jim třeba raději vyhýbáte?

- Je to v některých částech města obecně horší než někde jinde?
- KONFRONTACE STIMULI

6. Strach z určitých skupin obyvatel (10 min)

- Když mluví o strachu o své bezpečí či bezpečí svých blízkých, jsou nějakí konkrétní lidé, nějaké konkrétní skupiny obyvatel, ze kterých máte strach?
 - Ano? Jaké? FLIP CHART
 - Proč? Na základě čeho? Je ten Váš strach opodstatněný? Dokážete to nějakým způsobem odůvodnit?
 - Máte sami nějakou negativní zkušenost s touto skupinou? Do jaké míry, když to vezmete racionálně, se zde projevuje stereotyp, vliv médií...
- STIMULI KONFRONTACE
 - PROBE FOR JEDNOTLIVÉ KATEGORIE, ZEJMÉNA ROMOVÉ A BEZDOMOVCI
 - *Stereotyp X reálná zkušenost, racionalita X iracionalita*

7. Veřejný pořádek a jeho kategorie (20 min)

- Když se řekne veřejný pořádek, co se tím má na mysli? Jaké jsou spojené asociace s tímto pojmem, co si představujete? Některé nápady?
 - Je vám tento pojem srozumitelný? Ano? Ne? Proč?
- Mohli bychom zkusit vymyslet nějaké kategorie, příklady veřejného pořádku? FLIP CHART
- PACK SORT
- Do jaké míry chápete jednotlivé kategorie jako „problém“ ve Vašem městě? Jaké Vás osobně nejvíce trápí?
 - PPD ME MAP – ZVÁŽIT DLE VÝSLEDKU!!!
 - STIMULI – KONFRONTACE???
- PROBE FOR JEDNOTLIVÉ KATEGORIE A JEJICH VYSVĚTLENÍ
- Do jaké míry, jak přísně by podle Vás měli být jednotlivé kategorie porušování veřejného pořádku sledovány a trestány?
 - Je současný stav dostačující? Byli byste pro, aby byly přestupky proti veřejnému pořádku spíše klasifikovány jako trestné činy?
 - Nebo naopak nějaké vyjmuty s vyhlášek města? Ano? Ne? Proč?
- Měly by se podle Vás zavést nějaké nové kategorie veřejného pořádku?
 - Ano? Jaké? Proč?
 - Ne, proč?
- Liší se míra porušování veřejného pořádku podle Vás na úrovni Vašeho města? Je to někde horší? Někde lepší? Proč?
- Jaký je rozdíl mezi veřejným pořádkem a trestnou činností?

8. Percepce PČR (20 min)

- Když se řekne Policie České republiky, jaké jsou přídavná jména, která Vás napadají? Jmenujte mi alespoň tři... FLIP CHART
- Jakou známku jako ve škole byste dali PČR?
- PAROVÉ SROVNÁNÍ, DIFERENCIACE

- Měla by se zřídit MP?
- Když to řeknu na tvrdo, je existence MP opodstatněná? Nebyla chyba je zřizovat? Neměla by se zrušit? Jaké jsou pro a jaké jsou proti? Kdo je pro a kdo je proti? Proč?
- Co by podle Vás mělo být náplní práce MP? FLIP CHART
 - Na co by podle Vás měla klást důraz?
 - PROBE FOR DOPRAVA, VEŘEJNÝ POŘÁDEK – KONTROLA V ULICÍCH
 - Na co naopak ne, co by nemělo být její náplní?
 - Mělo by dojít k rozšíření pravomocí MP? Ano? Jakých? Ne? Proč?

9. Prevence

(5 min)

- Znáte nějaké preventivní akce zaměřené na bezpečnost/kriminalitu/veřejný pořádek? Ano? Jaké?
 - Jsou takové aktivity potřebné? Ano? Ne? Proč?
 - Jakým směrem, na jaká témata a skupiny by měla být zaměřena především? Proč?
- Jakým, zda vůbec, způsobem byste byli ochotni/schopni se do prevence v otázce veřejného pořádku, bezpečnosti, kriminality..., ať už to nazveme, jak chceme, ochotni se sami zapojit?
- *Různé projekty bezpečnosti*
- Víte o fungování asistentů prevence kriminality?
 - *Názory, pro a proti, znalost, návrhy.*

10. Závěr

(5 min)

- Máte pocit, že jsem ve vztahu k problematice bezpečí/kriminality/veřejného pořádku ve Vašem městě/kraji na něco zapomněli? Chtěli byste něco doplnit?
- Chtěli byste něco vyzvat?